

แผนการใช้ที่ดิน

ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

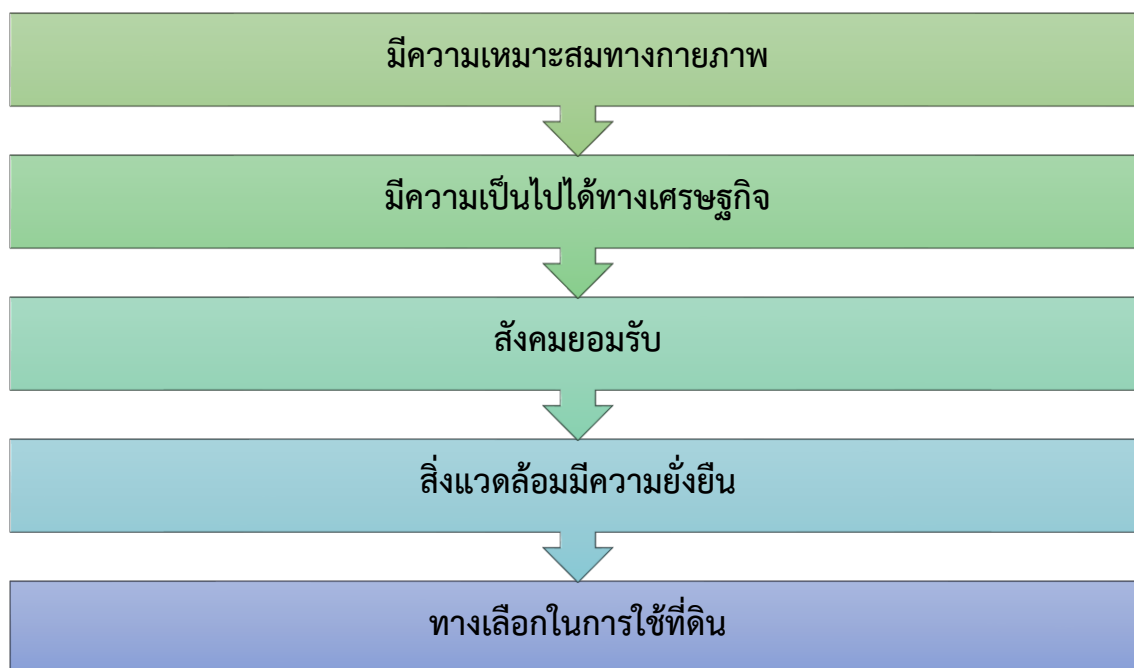

สถานีพัฒนาที่ดินตาก

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 9 กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2564

คำนำ

“แนวทางการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล” ฉบับนี้ได้ยึดหลักการของ UNEP and FAO ที่กำหนดไว้ในเอกสารชื่อ “Negotiating a Sustainable Future for Land” ซึ่งมีขั้นตอนในการกำหนดทางเลือกในการใช้ที่ดิน ดังนี้

หลักการดังกล่าวได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของประเทศไทย ร่วมกับวิธีการต่างๆ ที่จำเป็นอีกหลายด้าน เช่น Participatory Rural Appraisal (PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน ฯลฯ ซึ่งได้ปรากฏอยู่ในแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดินตำบล ฉบับนี้

คณะผู้จัดทำ

กันยายน

2564

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-1
1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-1
1.5 นิยามศัพท์	1-2
1.6 คำสำคัญ	1-4
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 ประวัติและเอกลักษณ์	2-3
2.4 สภาพภูมิประเทศ	2-3
2.5 สภาพภูมิอากาศ	2-5
2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-9
2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-13
บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-5
3.3 ทรัพยากรดิน	3-8
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	4-1
4.1 หลักการ	4-1
4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-9

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
5.1 ทรัพยากรดิน	5-1
5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน	5-1
5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	6-1
6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน	6-2
6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน	6-4
6.4 เขตการใช้ที่ดิน	6-4
6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน	6-20
6.6 การจัดการความเสี่ยง	6-21
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	7-1
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 ตัวชี้วัด	7-1
7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการปีงบประมาณ 2565	7-1
7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-3
7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-4
7.6 ระยะเวลาดำเนินการ	7-7
เอกสารอ้างอิง	อ1

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก ปี 2534-2563	2-7
2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	2-10
2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	2-13
2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	2-14
2-5 รายได้เฉลี่ยครัวเรือน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก ปี 2562	2-19
2-6 รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก ปี 2562	2-20
3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย	3-1
3-2 บ่อบาดาล ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	3-5
3-3 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	3-10
3-4 สมบัติดิน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	3-11
3-5 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	3-14
4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	4-4
5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	5-5
6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	6-3
6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	6-5
7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565	7-9
7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-11
7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก แผน 5 ปี (พ.ศ. 2565-2570)	7-12

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
2-1	แผนที่ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	2-2
2-2	แผนที่ความลาดชัน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	2-4
2-3	ภูมิประเทศ ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	2-5
2-4	เส้นชั้นน้ำฝน จังหวัดตาก	2-8
2-5	สมดุลงของน้ำเพื่อการเกษตร อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	2-9
2-6	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	2-12
2-7	สัดส่วนคร่าวเรือนเกษตร ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	2-14
3-1	ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	3-2
3-2	การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	3-3
3-3	ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	3-4
3-4	ที่ตั้งบ่อบาดาล ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	3-6
3-5	อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินให้น้ำ ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	3-7
3-6	ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	3-12
3-7	ทรัพยากรดิน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	3-13
3-8	การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	3-15
4-1	โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	4-5
4-2	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	4-8
4-3	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	4-10
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	6-19
6-2	ระบบการปลูกพืชตามแผนตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	6-20
7-1	ระบบการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	7-6
7-2	ลำนน้ำสาขาต่างๆ	7-8

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 (1) ได้กำหนดให้มีการ “วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบล จำนวน 7,225 ตำบล ให้แล้วเสร็จภายในปี 2565 ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศแผนปฏิรูปประเทศดังกล่าวข้างต้น จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก ขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อให้การใช้ที่ดินในตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก มีผลตอบสนองสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่ และเป็นไปอย่างยั่งยืน

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

- 1.3.1 ระยะเวลา 1 กันยายน 2563 - 30 กันยายน 2564
- 1.3.2 สถานที่ ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาวิเคราะห์และใช้ในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ดังนี้

- (1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ ฯลฯ
- (2) ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา ฯลฯ
- (3) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ยุทธศาสตร์ภาค

แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.4.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.4.3 ประเมินคุณภาพที่ดิน

1.4.4 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดินรายแปลงจากแผนที่สำมะโนที่ดิน หรือ แผนที่ภาษีที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

1.4.5 สสำรวจข้อมูลทั้ง ภายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

1.4.6 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

1.4.7 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดิน

1.4.8 ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

1.4.9 นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญ คือ

(1) การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน 3 ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณ หรือองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ เช่น งบซื้อเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดิน ซึ่งปลูกโดยเกษตรกรในพื้นที่ตำบลนั้น เป็นต้น

(2) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่างๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

(3) กิจกรรมของส่วนราชการต่างๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล เป็นต้น

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 ที่ดิน (Land)

“**ที่ดิน**” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา 4 ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“**ที่ดิน**” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “ชีวมณฑลบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วย ชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืช สัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO, 1974)

“ที่ดิน” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนพื้นผิวของโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้นที่ดินจึงไม่ได้หมายถึงดินเพียงอย่างเดียว แต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate) อุทกวิทยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (land improvement) ได้แก่ การทำชั้นบนไคและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, 1993)

1.5.2 ดิน (Soil)

“ดิน” หมายรวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ ที่เชื่อมกับเนื้อดินด้วย (มาตรา 4 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551)

“ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง เทหวัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลกเป็นวัตถุที่คำนวณการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วย แร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามกระบวนการกำเนิดดินที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO 1974: 39-40)

“ดิน” อินทรีย์วัตถุและอนินทรีย์วัตถุที่ไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก เป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ วัตถุต้นกำเนิดและระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกัน เนื่องจากจากลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมีชีวภาพ และสัณฐานวิทยา (คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา, 2551: 128)

1.5.3 การใช้ที่ดิน

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชานเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO, 1993)

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, 1975)

1.5.4 การวางแผนการใช้ที่ดิน

“การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

“การวางแผนการใช้ที่ดิน” หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางการลงทุน แนวทางการพัฒนาเทคโนโลยี เป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่างๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, 1975 และ ADB, 2012)

1.5.5 “เศรษฐกิจที่ดิน” หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านเศรษฐกิจ

1.5.6 “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

1.5.7 “การชะล้างพังทลายของดิน” หมายความว่า ปรากฏการณ์ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน

1.5.8 “การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกันรักษาดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของดิน และการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดินในการเกษตรกรรม

1.6 คำสำคัญ

“ดินดี น้ำสมบูรณ์”

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 637.61 ตารางกิโลเมตร หรือ 398,506.25 ไร่ (โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลหนองบัวใต้ และตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก
- ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลประดาง และตำบลเชียงทอง อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก

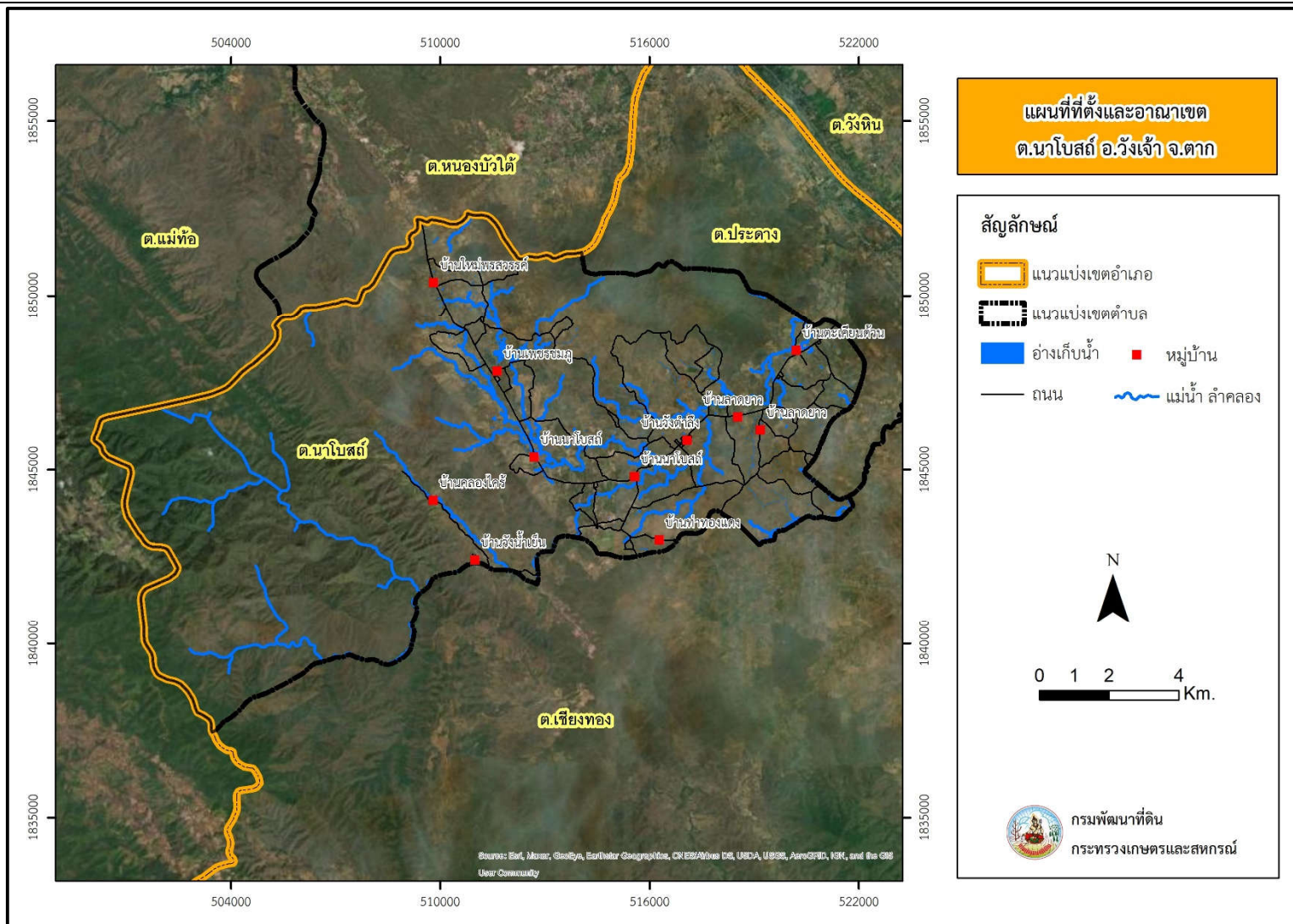
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 9 หมู่บ้าน (ระบบข้อมูลกลางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2562) ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านลาดยาว	หมู่ที่ 6 บ้านใหม่พรสวรรค์
หมู่ที่ 2 บ้านเพชรชมพู	หมู่ที่ 7 บ้านท่าทองแดง
หมู่ที่ 3 บ้านตะเคียนด้วน	หมู่ที่ 8 บ้านวังน้ำเย็น
หมู่ที่ 4 บ้านนาโบสถ์	หมู่ที่ 9 บ้านนาแพะ
หมู่ที่ 5 บ้านวังตำลึง	

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

รูปที่ 2 - 1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

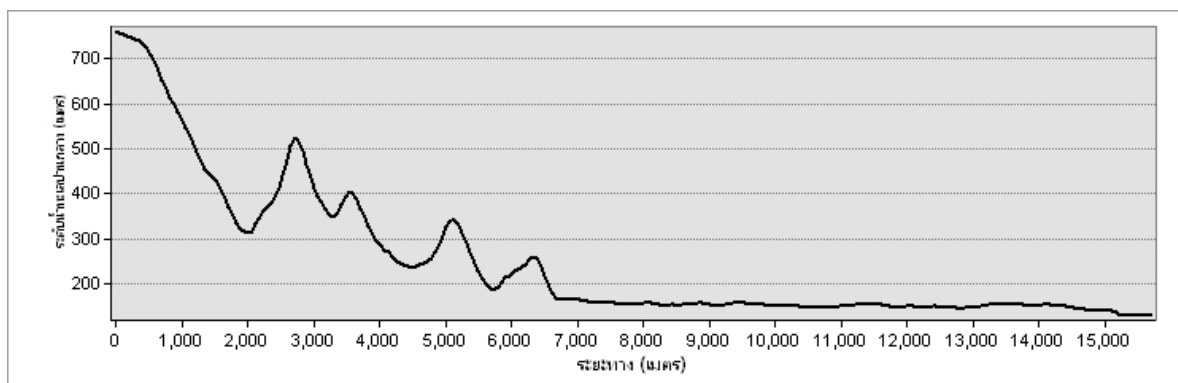

2.3 ประวัติและเอกลักษณ์

ตำบลนาโบสถ์ เป็นตำบลหนึ่งใน 3 ตำบล ของอำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก ที่แยกจากตำบลเชียงทอง เมื่อปี พ.ศ.2533 ซึ่งเดิมเป็นเขตอำเภอมืองตาก ต่อมาตำบลนาโบสถ์ ได้รับการประกาศจัดตั้งเป็นตำบลเมื่อปี พ.ศ.2537

2.4 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของพื้นที่ เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงเป็นเนินเขา ความลาดชัน 2-35% สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ 127 – 1,027 เมตร โดยมีทิศทางลาดเทของพื้นที่จากด้านทิศตะวันตกซึ่งมีสภาพเป็นภูเขาสูงชันไปทางทิศตะวันออกซึ่งเป็นที่ราบแม่น้ำปิง โดยมีลำน้ำที่สำคัญไหลผ่านพื้นที่รวมถึงพื้นที่กักเก็บน้ำ ได้แก่ คลองประดาง คลองทราย คลองบง และ อ่างเก็บน้ำคลองทราย เป็นต้น ดังรูปที่ 2-2

รูปที่ 2 - 3 ภูมิประเทศ ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

2.5 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศจังหวัดตาก มีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 สภาวะอากาศทั่วไป

ลักษณะอากาศของจังหวัดตาก ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของลมมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนปกคลุมประเทศไทย ในช่วงฤดูหนาว ทำให้จังหวัดตากมีอากาศเย็นและแห้งทั่วไป กับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรปกคลุมประเทศไทยช่วงฤดูฝน ทำให้จังหวัดนี้มีฝนตกทั่ว (ศูนย์ภูมิอากาศ,2563)

2.5.2 ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดตาก พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือน ซึ่งเป็นช่วงที่มีอากาศร้อนอบอ้าว โดยทั่วไป โดยเฉพาะในเดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวที่สุดในรอบปี

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นระยะที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเข้าสู่ประเทศไทย อากาศจะชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือน พฤษภาคมเป็นต้นไป เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด คือ เดือนกันยายน

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย อากาศโดยทั่วไปจะหนาวเย็นและแห้งแล้ง เดือนที่มีอากาศหนาวที่สุด คือ เดือนธันวาคมและมกราคม

2.5.3 อุณหภูมิ

เนื่องจากจังหวัดตาก มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาสลับซับซ้อน อากาศจึงค่อนข้างร้อนอบอ้าวในฤดูร้อน และในฤดูหนาว อากาศค่อนข้างหนาวเย็นมาก โดยอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 27.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.6 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.7 องศาเซลเซียส (ศูนย์ภูมิอากาศ,2563)

2.5.4 ฝน

บริเวณอำเภอวังเจ้า มีฝนตกเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 862.8 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 97 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด คือเดือนกันยายน มีปริมาณฝนเฉลี่ย 224.8 มิลลิเมตร และตกประมาณ 14 วัน (สถานีตรวจอากาศเขื่อนภูมิพล กรมอุตุนิยมวิทยา,2563)

2.5.5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2534-2563) ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดตาก ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูการเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่กลางเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนพฤษภาคมถึงต้นเดือนพฤศจิกายน และช่วงนี้อาจจะเกิดภาวะน้ำท่วมทำให้พืชเสียหายได้ในช่วงปลายเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจจะเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ จะเริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายนถึงปลายต้นเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-4 ถึง รูปที่ 2-5)

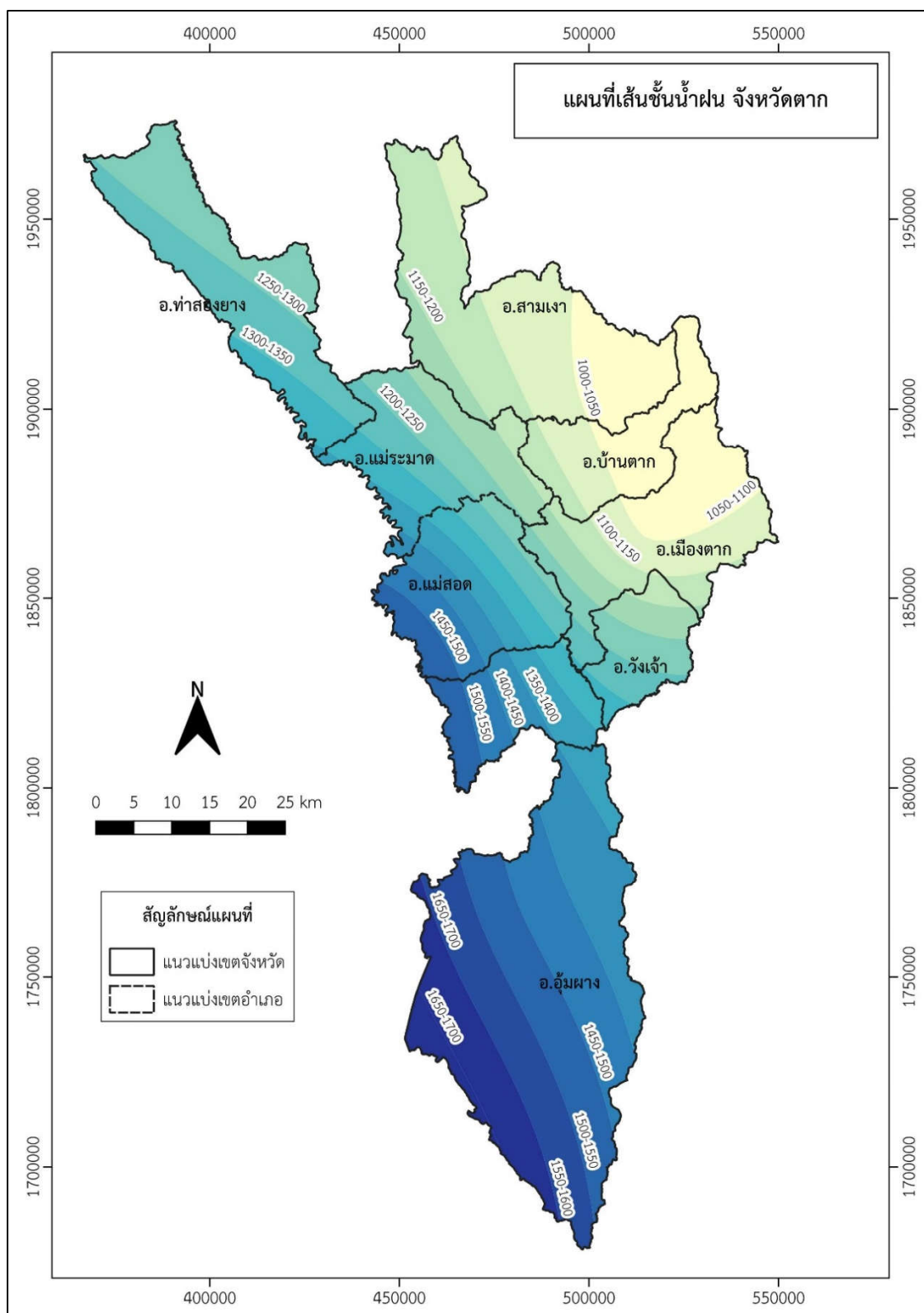

ตาราง 2 - 1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดตาก จังหวัดตาก ปี 2534-2563

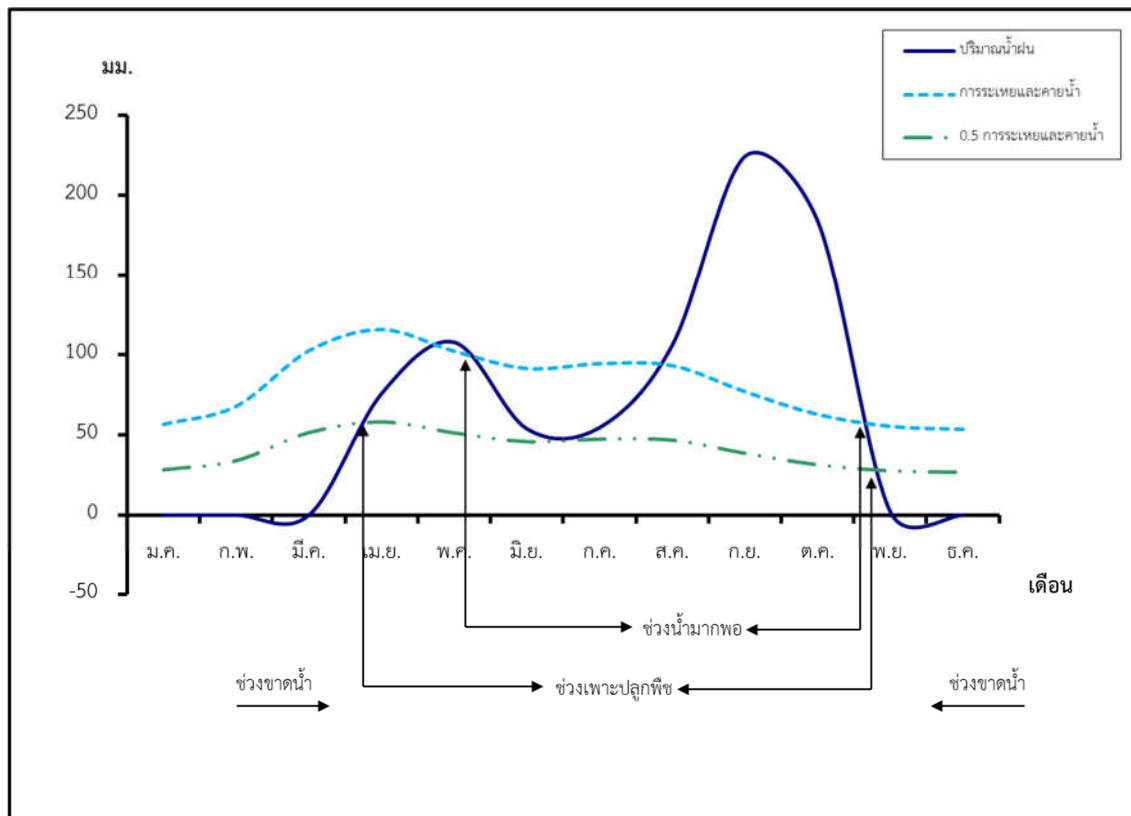
เดือน	อุณหภูมิ (°ซ)			ความชื้นสัมพัทธ์ (เปอร์เซ็นต์)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	การระเหยและการคายน้ำ อ้างอิง (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	19.8	34.7	26.6	60.0	0.0	0.0	56.7	9.2
ก.พ.	20.1	35.8	27.6	54.0	0.0	0.0	68.0	8.8
มี.ค.	25.6	39.4	32.0	44.0	0.0	0.0	102.6	20.4
เม.ย.	26.6	39.3	32.2	51.0	75.9	7.0	115.8	52.0
พ.ค.	27.7	38.5	31.9	63.0	107.8	8.0	102.3	125.4
มิ.ย.	26.4	35.8	30.2	68.0	53.8	15.0	91.5	94.4
ก.ค.	26.8	36.2	30.5	65.0	54.7	11.0	94.6	83.5
ส.ค.	25.8	33.3	28.8	74.0	160.3	18.0	93.3	94.1
ก.ย.	25.7	34.0	29.0	78.0	224.8	14.0	77.1	141.7
ต.ค.	24.0	30.9	29.7	85.0	183.8	20.0	62.9	133.6
พ.ย.	22.1	32.7	26.6	77.0	1.7	4.0	55.5	34.5
ธ.ค.	18.5	31.8	24.2	71.0	0.0	0.0	53.6	6.3
เฉลี่ย	24.1	35.2	29.1	65.7	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	862.8	97.0	974.0	803.9

หมายเหตุ: * จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2563)

รูปที่ 2 - 4 เส้นชั้นน้ำฝน จังหวัดตาก

รูปที่ 2 - 5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2561) ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

1. พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 3,102 ไร่ หรือร้อยละ 2.81 ของพื้นที่ตำบล
2. พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 39,614 ไร่ หรือร้อยละ 35.87 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้
 - 2.1. พื้นที่นา มีเนื้อที่ 3,347 ไร่ หรือร้อยละ 3.03 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว
 - 2.2. ไร่หมุนเวียน มีเนื้อที่ 517 ไร่ หรือร้อยละ 0.47 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ข้าวโพด (ไร่หมุนเวียน)
 - 2.3. ไร่ มีเนื้อที่ 27,401 ไร่ หรือร้อยละ 24.81 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไร่ร้าง ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวไร่ พริก
 - 2.4. ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 1,021 ไร่ หรือร้อยละ 0.92 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ยืนต้นผสมยางพารา ปาล์มน้ำมัน ยูคาลิปตัส สัก
 - 2.5. ไม้ผล มีเนื้อที่ 6,801 ไร่ หรือร้อยละ 6.16 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม ไม้ผลผสม ลิ้นจี่ มะม่วง กัลยัม มะขาม ลำไย ขนุน มะนาว

- 2.6. พืชสวน มีเนื้อที่ 62 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก
- 2.7. เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม มีเนื้อที่ 147 หรือร้อยละ 0.13 ของพื้นที่ตำบล
- 2.8. พืชพันธุ์เลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 318 ไร่ หรือร้อยละ 0.29 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชพันธุ์เลี้ยงสัตว์
3. พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 65,525 ไร่ หรือร้อยละ 59.33 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วยป่าไม้ผลัดใบ สมบูรณ์ ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู ป่าผลัดใบสมบูรณ์
4. พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,323 ไร่ หรือร้อยละ 1.20 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา
5. พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 883 ไร่ หรือร้อยละ 0.80 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย พืชพันธุ์สลับไม้ พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ถม (ตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-6)

ตาราง 2 - 2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,102	2.81
A	พื้นที่เกษตรกรรม	39,614	35.87
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	147	0.13
A101	นาข้าว	3,347	3.03
A200	ไร่ร้าง	98	0.09
A202	ข้าวโพด	1,905	1.72
A203	อ้อย	2,393	2.17
A204	มันสำปะหลัง	22,989	20.81
A216	ข้าวไร่	10	0.01
A229	พริก	5	0.00
A301	ไม้ยืนต้นผสม	176	0.16
A302	ยางพารา	377	0.34
A303	ปาล์มน้ำมัน	3	0.00
A304	ยูคาลิปตัส	218	0.20
A305	สัก	246	0.22
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	3	0.00
A401	ไม้ผลผสม	539	0.49

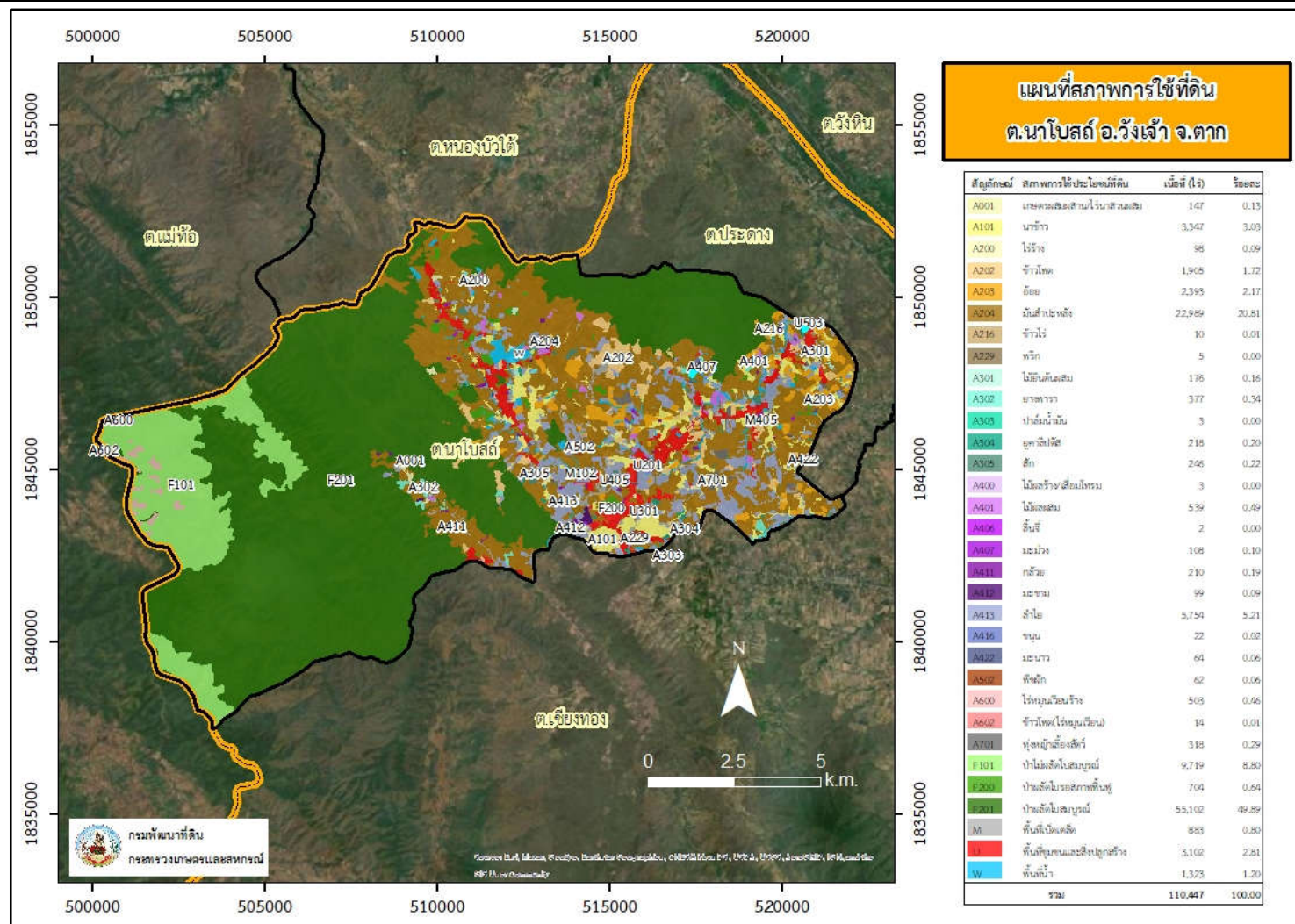
ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A406	ลีนจี	2	0.00
A407	มะม่วง	108	0.10
A411	กล้วย	210	0.19
A412	มะขาม	99	0.09
A413	ลำไย	5,754	5.21
A416	ขนุน	22	0.02
A422	มะนาว	64	0.06
A502	พืชผัก	62	0.06
A600	ไร่มุมนเวียนร้าง	503	0.46
A602	ข้าวโพด(ไร่มุมนเวียน)	14	0.01
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	318	0.29
F	พื้นที่ป่าไม้	65,525	59.33
F101	ป่าไม่ผลัดใบสมบูรณ์	9,719	8.80
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	704	0.64
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	55,102	49.89
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	883	0.80
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	842	0.76
M405	พื้นที่ถม	41	0.04
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	1,323	1.20
	รวมเนื้อที่ทั้งหมด	110,447	100.00

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน (2561)

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

รูปที่ 2 - 6 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.7.1 สภาพสังคมโดยทั่วไป

1) ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2564 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก มีประชากรรวม 11,216 คน แยกเป็น ชาย 5,684 คน เป็นหญิง 5,532 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 58.97 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวน ครั้วเรือนทั้งหมด 3,208 ครั้วเรือน เป็นครั้วเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,046 ครั้วเรือน หรือร้อยละ 32.61 เป็นครั้วเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และครั้วเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,162 ครั้วเรือน หรือร้อยละ 67.39 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึง 2-4 และรูปที่ 2-7

ตาราง 2 - 3 จำนวนประชากรและครั้วเรือน ต.นาโบสถ์ อ.วังเจ้า จ.ตาก

พื้นที่	จำนวนครั้วเรือน (หลัง)	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลนาโบสถ์	3,208	5,684	5,532	11,216
หมู่ที่ 1 ลาดยาว	421	599	625	1,224
หมู่ที่ 2 เพชรชมพู	433	657	624	1,281
หมู่ที่ 3 ตะเคียนดำน	158	251	233	484
หมู่ที่ 4 นาโบสถ์	704	1,316	1,267	2,583
หมู่ที่ 5 วังคำสิง	201	475	496	971
หมู่ที่ 6 ใหม่พรสวรรค์	266	415	388	803
หมู่ที่ 7 ท่าทองแดง	391	626	660	1,286
หมู่ที่ 8 วังน้ำเย็น	373	998	885	1,883
หมู่ที่ 9 นาแพะ	261	347	354	701

ที่มา : สถิติประชากรทางทะเบียนราษฎร สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (มกราคม,2564)

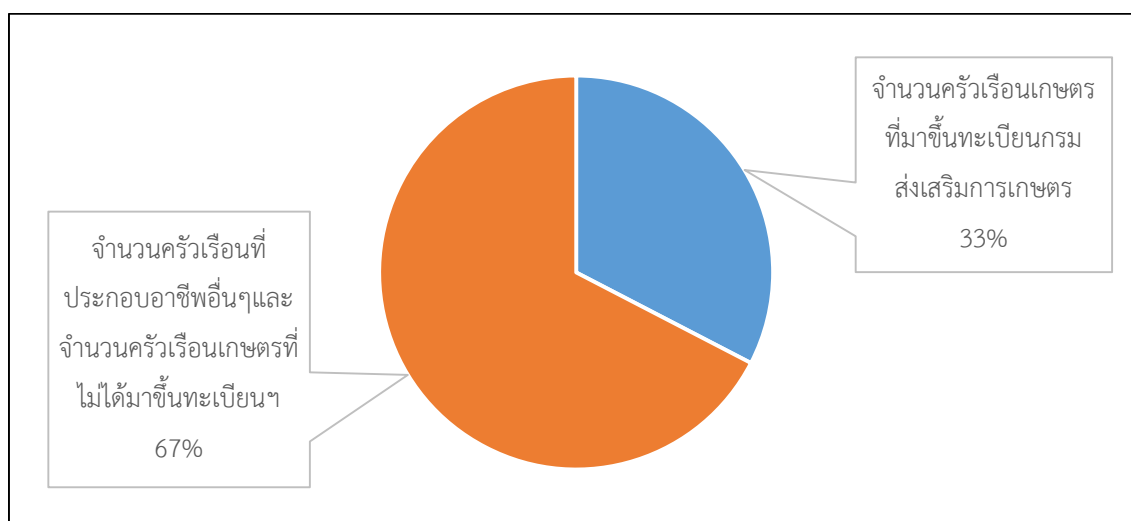

ตาราง 2 - 4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	3,208	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,046	32.61
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	2,162	67.39

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2563)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2563)

รูปที่ 2 - 7 สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

2) โครงสร้างพื้นฐาน

จากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้านหรือชุมชน ปี 2561 โครงสร้างพื้นฐานของตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก ประกอบด้วย

2.1) การประกอบอาชีพ ประชากรในตำบลนาโบสถ์ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมการเพาะปลูกที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวโพด มันสำปะหลัง ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ข้าว สวนผลไม้ ได้แก่ ลำไย มะม่วง กัลย มะนาว มะขามหวาน ส้ม การปลูกพืชผักสวนครัวเป็นรายได้เสริมและกินเอง ประชากรบางส่วนก็จะไปรับจ้างตามพื้นที่เกษตรกรรม โรงงานอุตสาหกรรม และแหล่งก่อสร้างต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีอาชีพอื่น ๆ เช่น ค้าขาย และกลุ่มชาวเขาเผ่าม้งบางส่วนมีการทำเครื่องเงิน ปักผ้า เป็นต้น

2.2) สถาบันและองค์กรทางศาสนา ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประมาณร้อยละ 90 นอกจากนั้นเป็นชาวเขาเผ่าม้งที่นับถือ ศาสนาคริสต์ มีขนบธรรมเนียมประเพณีการทำบุญตามพระพุทธศาสนาในเดือนต่าง ๆ ที่สืบสานต่อเนื่องกันมา มีความเป็นอยู่แบบเครือญาติ ผูกพันและพึ่งพาอาศัยกัน โดยให้ความเคารพนับถือพระสงฆ์ ผู้อาวุโส และผู้นำชุมชน

2.2.1) วัด จำนวน 6 แห่ง

2.2.2) โบสถ์คริสต์ จำนวน 1 แห่ง

2.3) การสาธารณสุข ประกอบด้วย

2.3.1) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาโบสถ์ และสถานพยาบาลเอกชน 3 แห่ง

2.3.2) อาสาสมัครสาธารณสุข

2.4) การไฟฟ้า การไฟฟ้าจัดให้มีไฟฟ้าสาธารณะภายในหมู่บ้านเพื่อทำให้เกิดแสงสว่างเพื่อสะดวกในการเดินทางและลดอุบัติเหตุ ลดปัญหาอาชญากรรม รวมถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ตำบลนาโบสถ์ มีหมู่บ้านที่มีไฟฟ้าเข้าถึง จำนวน 9 หมู่บ้าน

2.5) การรักษาความปลอดภัย ในตำบลนาโบสถ์ จะประกอบด้วย

2.5.1) จุดตรวจตำรวจประจำตำบล จำนวน 1 แห่ง

2.5.2) จุดตรวจ อส.อำเภอวังเจ้า จำนวน 1 แห่ง

2.5.3) ศูนย์ อปพร.ของตำบลนาโบสถ์ จำนวน 1 แห่ง

3) การคมนาคมขนส่ง ได้ดำเนินการปรับปรุง พัฒนาเส้นทางคมนาคมให้ประชาชนสามารถสัญจรได้สะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยมากขึ้น เส้นทางติดต่อของตำบลนาโบสถ์ มีเส้นทางคมนาคมสายหลักได้แก่

๑.ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑๑๐ เชื่อมถนนสายเอเชียบริเวณตำบลประดางผ่านตำบลนาโบสถ์ ไปตำบลเชิงทอง และออกถนนสายเอเชียในเขตเทศบาลตำบลวังเจ้า ระยะทางตลอดสาย ประมาณ ๒,๕๐๐ เมตร

๒. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑๐๘ เริ่มตั้งแต่ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๕ สายตาก-แม่สอด ในตำบลหนองบัวใต้ ผ่านหมู่ที่ ๖ บ้านใหม่พรสวรรค์ หมู่ที่ ๒ บ้านเพชรชมพู และหมู่ที่ ๙ บ้านนาแพะ ตำบลนาโบสถ์ไปเชื่อมกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑๑๐ ในหมู่ที่ ๔ ตำบลนาโบสถ์ ระยะทางประมาณ ๒,๐๐๐ เมตร

๓. ถนนโยธาธิการ ตก.๑๑๑๐ สายบ้านสบบยม ทุ่งกง ตะเคียนดวน เริ่มตั้งแต่บ้านตะเคียนดวน หมู่ที่ ๓ ตำบลนาโบสถ์ ผ่านบ้านทุ่งกง ตำบลประดาง ไปเชื่อมถนนสายเอเชียที่บ้านสบบยม ตำบลเชียงทอง

๔. ถนนทางหลวงท้องถิ่น ตก.ถ.๓๐๐๑ สายบ้านคลองยายเฒ่า หมู่ที่ ๑ บ้านลาดยาว ระยะทางตลอดสาย ๒,๓๐๐ เมตร

๕. ถนนทางหลวงท้องถิ่น ตก.ถ.๓๐๐๒ สายบ้านลาดยาว-บ้านหนองปลาไหล เริ่มจากแยกทางหลวงหมายเลข ๑๑๑๐ บ้านลาดยาว ตำบลนาโบสถ์ ไปบรรจบทางหลวงหมายเลข ๑๑๑๐ ที่บ้านหนองปลาไหล ตำบลเชียงทอง ระยะทางประมาณ ๔,๔๐๐ เมตร

๖. ถนนทางหลวงท้องถิ่น ตก.ถ.๓๐๐๔ บ้านเพชรชมพู-บ้านนาโบสถ์ (ทางฝัองอ่างเก็บน้ำคลองทราย) เริ่มจากแยกทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑๐๘ บ้านเพชรชมพู ฝัองอ่างเก็บน้ำคลองทราย ไปบรรจบทางหลวงหมายเลข ๑๑๑๐ บ้านนาโบสถ์ ระยะทางประมาณ ๖,๘๓๔ เมตร

๗. ถนนทางหลวงท้องถิ่น ตก.ถ.๓๐๐๕ ใช้น้ำตกโป่งเป้าบ้านท่าทองแดง-บ้านผาผึ้ง โดยได้รับการถ่ายโอนจากหน่วยบัญชาการทหารพัฒนากองบัญชาการทหารสูงสุด เริ่มจากแยกทางหลวงหมายเลข ๑๑๑๐ บ้านท่าทองแดง ไปบ้านผาผึ้ง ตำบลเชียงทอง ระยะทางประมาณ ๒๑,๑๒๐ เมตร

สายทางการคมนาคมภายในตำบลนาโบสถ์ มีถนนแยกเป็นถนน ดังนี้

๑. ถนนลาดยาง จำนวน ๑๐ สายทาง

๒. ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก จำนวน ๓๓ สายทาง

๓. สะพานคอนกรีตเสริมเหล็ก จำนวน ๑๐ แห่ง

๔. ถนนสำหรับการขนส่งผลิตผลทางการเกษตรเป็นถนนลูกรังทั้งหมด

- การคมนาคมห่างจากจังหวัดตาก ประมาณ ๓๒ กิโลเมตร

- การคมนาคมห่างจากอำเภอวังเจ้า ประมาณ ๑๕ กิโลเมตร

4) แหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ตำบลนาโบสถ์ มีแหล่งน้ำกิน น้ำใช้ หรือน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภคและทำการเกษตร ประกอบด้วย

4.1) แหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่ คลองประดาง เริ่มตั้งแต่ หมู่ที่ 8 บ้านวังน้ำเย็น ผ่าน หมู่ที่ 1, 3, 4, 5, 7, 9 ตำบลนาโบสถ์ไหลลงสู่แม่น้ำปิง ในเขตตำบลประดาง คลองทราย คลองบง คลองยายเฒ่า คลองชะลาดใหญ่ คลองหินทับเพลิง ฯลฯ

4.2) แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ได้แก่

4.2.1) สระเก็บน้ำหมู่ที่ 1 บ้านลาดยาว	จำนวน 1 แห่ง
4.2.2) สระเก็บน้ำหมู่ที่ 1 บ้านลาดยาว	จำนวน 1 แห่ง
4.2.3) อ่างเก็บน้ำคลองทรายหมู่ที่ 2 บ้านเพชรชมพู	จำนวน 1 แห่ง
4.2.4) อ่างเก็บน้ำบ้านใหม่พรสวรรค์หมู่ที่ 6 บ้านใหม่พรสวรรค์	จำนวน 1 แห่ง
4.2.5) สระเก็บน้ำขนาด 40ไร่ หมู่ที่ 4 บ้านนาโบสถ์	จำนวน 1 แห่ง
4.2.6) สระเก็บน้ำหมู่ที่ 5 บ้านวังตำลึง	จำนวน 1 แห่ง
4.2.7) สระเก็บน้ำขนาด 10 ไร่ หมู่ที่ 6 บ้านใหม่พรสวรรค์	จำนวน 3 แห่ง
4.2.8) สระเก็บน้ำขนาด 10ไร่ หมู่ที่ 7 บ้านท่าทองแดง	จำนวน 1 แห่ง
4.2.9) ระบบประปาหมู่บ้านหมู่ที่ 1	จำนวน 16 แห่ง

5) สถาบันการศึกษา ประกอบด้วย

5.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน จำนวน 5 แห่ง ได้แก่

- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเพชรชมพู
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาโบสถ์
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านวังตำลึง
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านท่าทองแดง
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านวังน้ำเย็น

5.2) โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 5 แห่ง ได้แก่

- โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนค่ายพระเจ้าตากสงเคราะห์ 2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านท่าไผ่ หมู่ 3
- โรงเรียนบ้านตะเคียนด้วน
- โรงเรียนบ้านนาโบสถ์
- โรงเรียนบ้านวังตำลึง
- โรงเรียนบ้านวังน้ำเย็น

5.3) โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 2 แห่ง ได้แก่

- โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนค่ายพระเจ้าตากสงเคราะห์ ๒
- โรงเรียนนาโบสถ์พิทยาคม

5.4) การศึกษานอกระบบ (กศน.ตำบลนาโบสถ์) จำนวน 1 แห่ง

6) ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภาษาถิ่น เป็นองค์ความรู้ ความสามารถ และทักษะของชาวบ้านตำบลนาโบสถ์ที่เกิดจากการสะสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกรรพัฒนา ปรับปรุง และถ่ายทอดสืบต่อกันมาเพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของชาวบ้านตำบลนาโบสถ์ให้สมดุล

กับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย ได้แก่ วิธีการทำเครื่องจักสานใช้สำหรับในครัวเรือน
วิธีการใช้พืชสมุนไพรรักษาโรค วิธีการทำลูกประคบ

7) **ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม** เป็นแบบความเชื่อ ความคิด การกระทำ
ค่านิยม ทักษะคติ ศีลธรรม จารีต ระเบียบแบบแผน และวิธีการกระทำสิ่งต่างๆ ตลอดจนถึงการประกอบ
พิธีกรรมในโอกาสต่างๆที่กระทำกันมาแต่ในอดีต ซึ่งเป็นสิ่งที่ปฏิบัติเชื่อถือมานานจนกลายเป็นแบบอย่าง
ความคิด หรือการกระทำที่สืบทอดกันจนเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ในหมู่คณะ ได้แก่ ประเพณีวันขึ้นปี
ใหม่ ประเพณีก่อเจดีย์ทราย ประเพณีอุปสมบทภาคฤดูร้อน ประเพณีวันสงกรานต์ ประเพณีทำบุญ
กลางบ้าน ประเพณีบุญบั้งไฟ ประเพณีหล่อเทียนจำนำพรรษา ประเพณีลอยกระทง ประเพณีวัน
เข้าพรรษา-ออกพรรษา ประเพณีเทศน์มหาชาติ

8) **สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก** ในพื้นที่ตำบลนาโบสถ์ มีสินค้าพื้นเมืองและของที่
ระลึกต่างๆ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรสวนผลไม้ เช่น ลำไย ฝรั่ง มะนาว ฯลฯ และผลิตภัณฑ์ทาง
หัตถกรรม เช่น เครื่องเงิน ถังอมสิน หมอนฟักทอง ฯลฯ

9) **หมอดินอาสา กรมพัฒนาที่ดิน**

หมอดินอาสาในตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก มีจำนวน 9 ราย คือ

1. นายมาลัย	จันดี	หมอดินอาสาระดับตำบลและหมู่บ้าน
2. นายเดช	ใจทน	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
3. นายเล็ก	กลิ้งสาด	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
4. นายพิสัน	ทองดี	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
5. นายแก้ว	แสงท้าว	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
6. นายบุญเลิศ	แป้นพรหม	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
7. นายทัดไท	อย่างเจริญรุ่งโรจน์เชิด	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
8. นายสุรพล	วงศ์เมือง	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
9. นายมนูศักดิ์	ภักดีสัย	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน

(กรมพัฒนาที่ดิน, 2564)

10) **ด้านรายได้-รายจ่าย**

จากรายงานรายได้เฉลี่ยครัวเรือน ปี 2562 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ
214,712.83 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 79,446.59 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 137,809.79 บาท และ
รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 50,991.44 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือน
ปีละ 76,903.04 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 28,455.15 บาท ดังรายละเอียดใน
ตารางที่ 2-6 (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดตาก กรมการพัฒนาชุมชน, 2562)

ตาราง 2 - 5 รายได้เฉลี่ยครัวเรือน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก ปี 2562

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน				รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่นๆ	ทำ-หาเอง		
หมู่ 1 บ้านลาดยาว	246,333.33	18,818.18	46,457.58	151.54	311,760.63	122,186.47
หมู่ 2 เพชรชมพู	231,180.56	1,111.11	42,468.75	0.00	274,760.42	95,568.84
หมู่ 3 บ้านตะเคียนดำน	129,631.58	0.00	7,842.11	0.00	137,473.68	61,218.75
หมู่ 4 บ้านนาโบสถ์	167,256.27	0.00	423.40	167.13	167,846.80	63,562.24
หมู่ 5 บ้านวังตำลึง	243,326.55	0.00	0.00	20.41	243,346.96	58,594.60
หมู่ 6 บ้านใหม่พรสวรรค์	155,571.43	0.00	1,670.33	0.00	157,241.76	69,292.98
หมู่ 7 บ้านท่าทองแดง	155,581.08	0.00	3,441.44	0.00	159,022.52	69,221.57
หมู่ 8 บ้านวังน้ำเย็น	217,282.72	0.00	3,801.05	261.80	221,345.57	64,842.03
หมู่ที่ 9 บ้านนาแพะ	183,826.59	0.00	2,335.26	0.00	186,161.85	74,378.75
เฉลี่ยรวมทุกพื้นที่	195,551.87	3,336.74	15,741.44	82.78	214,712.83	79,446.59

ที่มา: สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดตาก กรมการพัฒนาชุมชน (2562)

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

ตาราง 2 - 6 รายจ่ายเฉลี่ยในครัวเรือน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก ปี 2562

พื้นที่	แหล่งรายจ่ายของครัวเรือน				รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	ต้นทุนการผลิต	อุปโภคบริโภคที่จำเป็น	อุปโภคบริโภคที่ไม่จำเป็น	ชำระหนี้สิน		
หมู่ 1 บ้านลาดยาว	94,151.52	20,563.64	10,593.94	0.00	125,309.09	49,111.64
หมู่ 2 เพชรชมพู	78,496.53	14,434.03	6,221.18	0.00	99,151.74	34,487.56
หมู่ 3 บ้านตะเคียนดำน	19,000.00	58,464.91	41,535.09	0.00	119,000.00	52,992.19
หมู่ 4 บ้านนาโบสถ์	25,139.28	66,699.16	39,192.20	69.64	131,100.28	49,646.62
หมู่ 5 บ้านวังคำลิ่ง	54,744.90	81,638.67	54,642.86	0.00	191,071.43	46,007.37
หมู่ 6 บ้านใหม่พรสวรรค์	29,862.64	61,373.90	46,208.79	0.00	137,445.33	60,569.13
หมู่ 7 บ้านท่าทองแดง	32,252.25	63,536.04	45,135.14	0.00	140,923.42	61,343.14
หมู่ 8 บ้านวังน้ำเย็น	46,832.46	86,073.30	54,136.13	0.00	187,041.88	54,792.94
หมู่ที่ 9 บ้านนาแพะ	42,254.34	74,537.57	47,398.84	0.00	164,190.75	65,600.46
เฉลี่ยรวมทุกพื้นที่	50,630.05	53,228.44	33,938.53	12.77	137,809.79	50,991.44

ที่มา: สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดตาก กรมการพัฒนาชุมชน (2562)

บทที่ 3

ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก คือ 1) ทรัพยากรป่าไม้
2) ทรัพยากรน้ำ และ 3) ทรัพยากรดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

1) ป่าไม้ตามกฎหมาย ได้แก่ ป่าประดาง-วังเจ้า ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-1 และรูปที่ 3-1

รูป 3 - 1 ป่าไม้ตามกฎหมาย

รายชื่อ	ราชกิจจานุเบกษา	เนื้อที่ (ไร่)
ป่าสงวนแห่งชาติ		
ป่าประดาง-วังเจ้า	เล่ม 81 ตอนที่ 116 ลงวันที่ 8 ธันวาคม 2507	175,000

2) ป่าตามมติคณะรัฐมนตรี “ป่าประดาง-วังเจ้า” ได้แก่

2.1) การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 30 มีนาคม 2542)

- เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 59,901.00 ไร่

- เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 40,453.60 ไร่

ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-2

2.2) ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528)

- ชั้นที่ 1A เนื้อที่ 33,043.18 ไร่

- ชั้นที่ 1B เนื้อที่ 22.96 ไร่

- ชั้นที่ 2 เนื้อที่ 11,773.97 ไร่

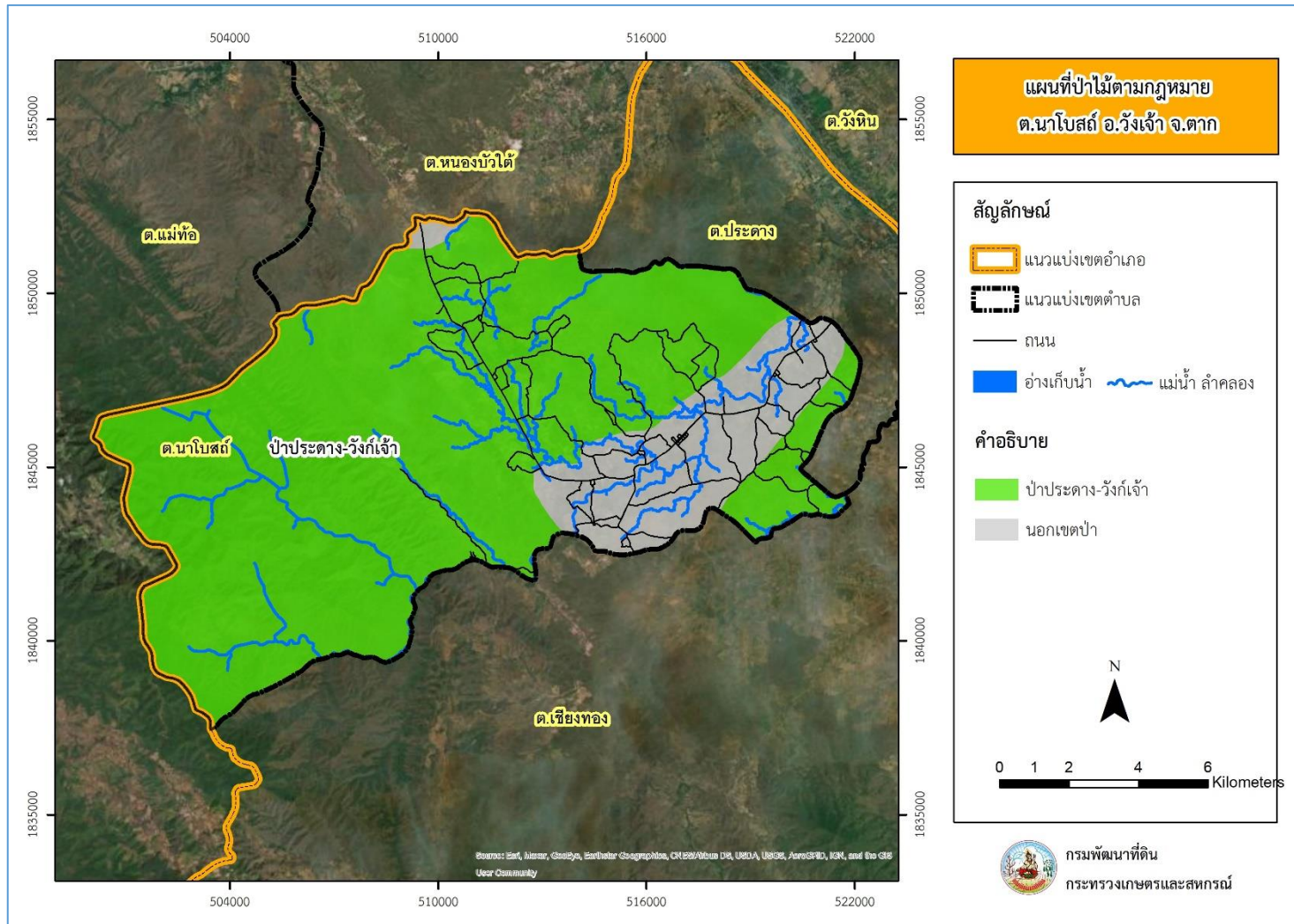
- ชั้นที่ 3 เนื้อที่ 13,161.10 ไร่

- ชั้นที่ 4 เนื้อที่ 14,817.16 ไร่

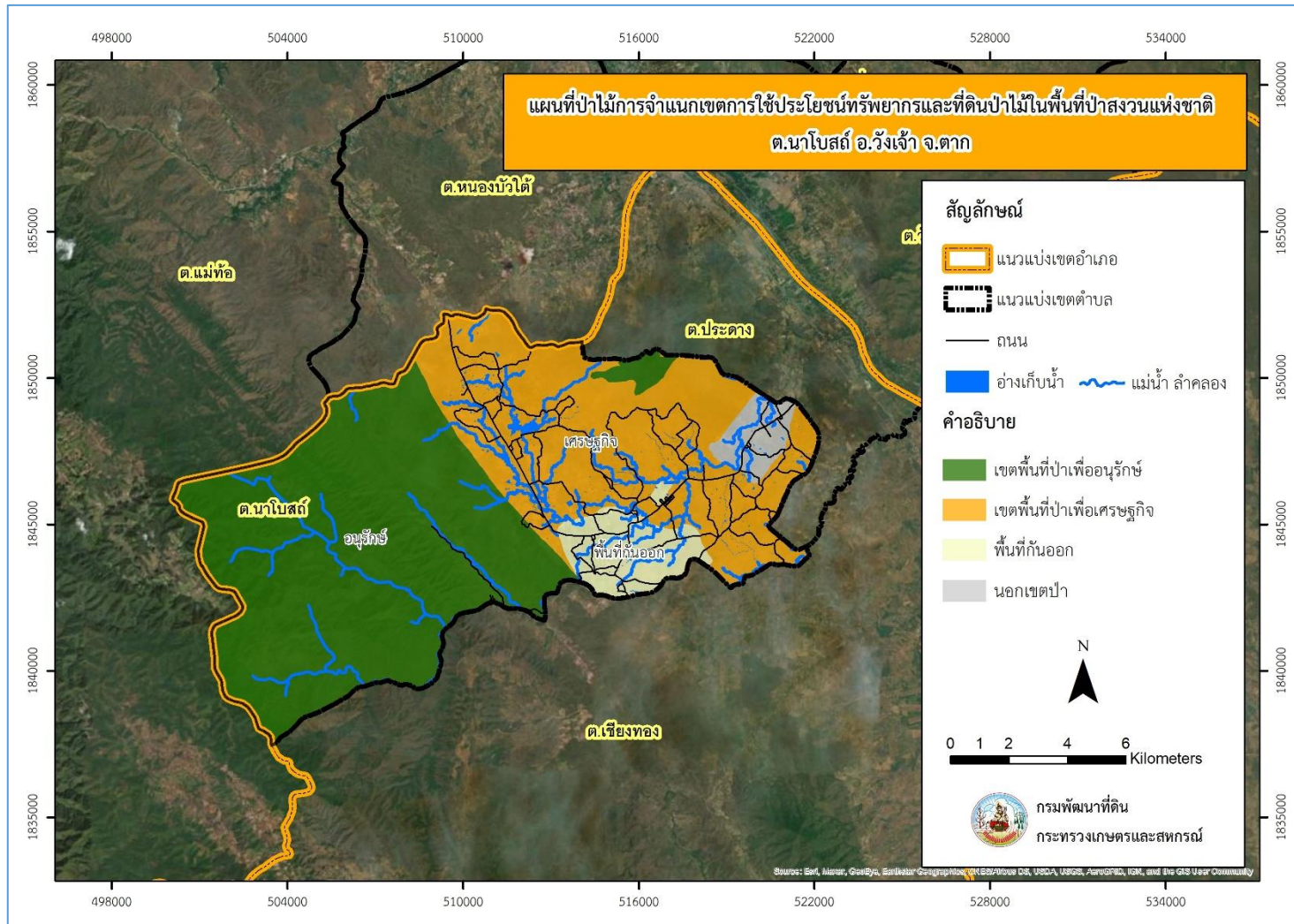
- ชั้นที่ 5 เนื้อที่ 37,627.17 ไร่

ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-3

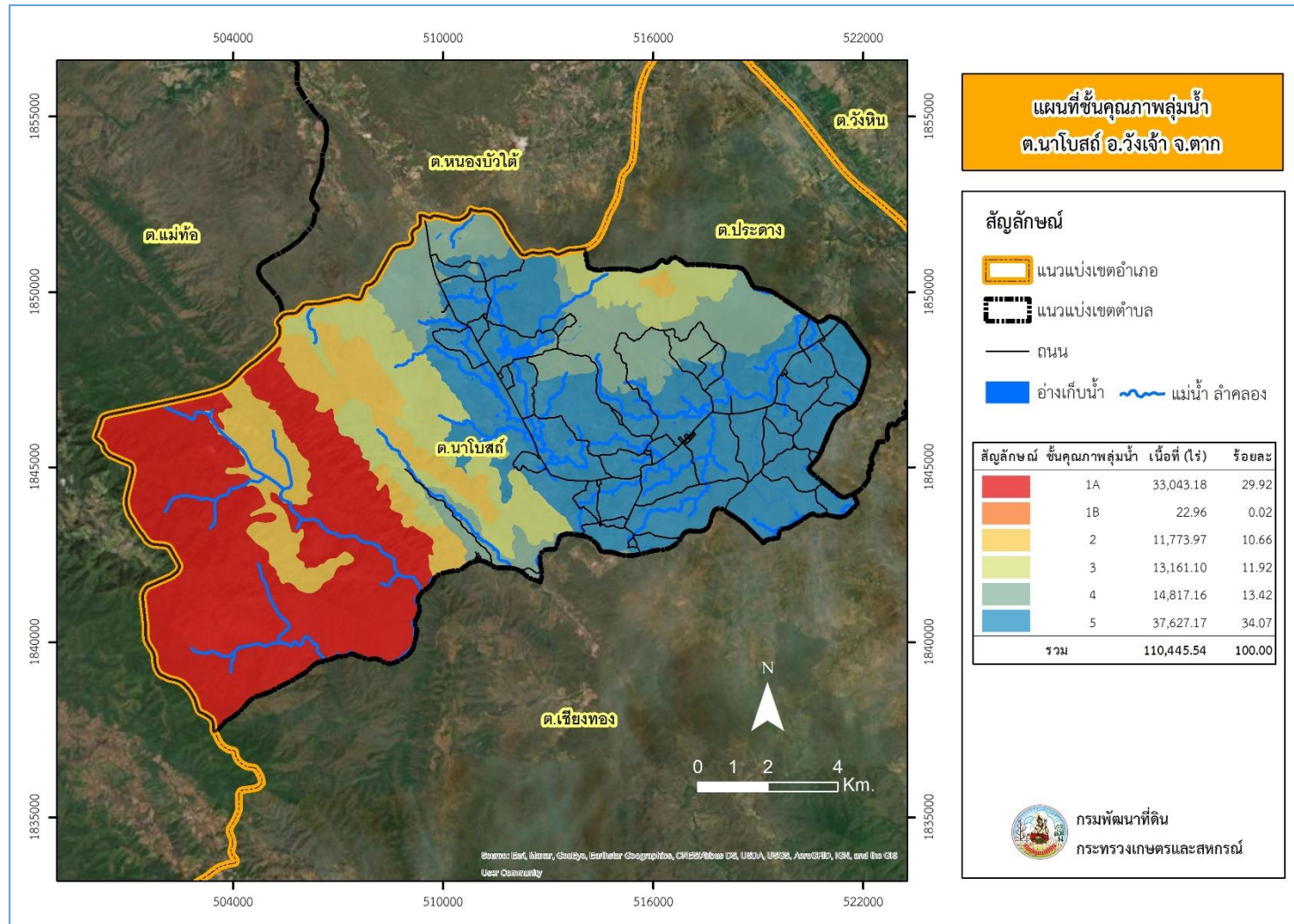
ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้น คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

รูป 3 - 2 ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

รูป 3 - 3 การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

รูป 3 - 4 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 น้ำผิวดิน

1) แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ คลองประดาง คลองทราย คลองบง คลองยายเฒ่า คลองชะลาดใหญ่ คลองหินทับเพลิง

2) การพัฒนาแหล่งน้ำ ได้แก่ สระเก็บน้ำบ้านลาดยาว อ่างเก็บน้ำคลองทราย อ่างเก็บน้ำบ้านใหม่พรสวรรค์ สระเก็บน้ำขนาด ๔๐ ไร่ บ้านนาโบสถ์ สระเก็บน้ำข้างวังตำลึง สระเก็บน้ำขนาด ๑๐ ไร่ บ้านใหม่พรสวรรค์ สระเก็บน้ำขนาด ๑๐ ไร่ บ้านท่าไม้แดง บ่อน้ำในไร่นา จำนวน 224 บ่อ

3.2.2 น้ำใต้ดิน

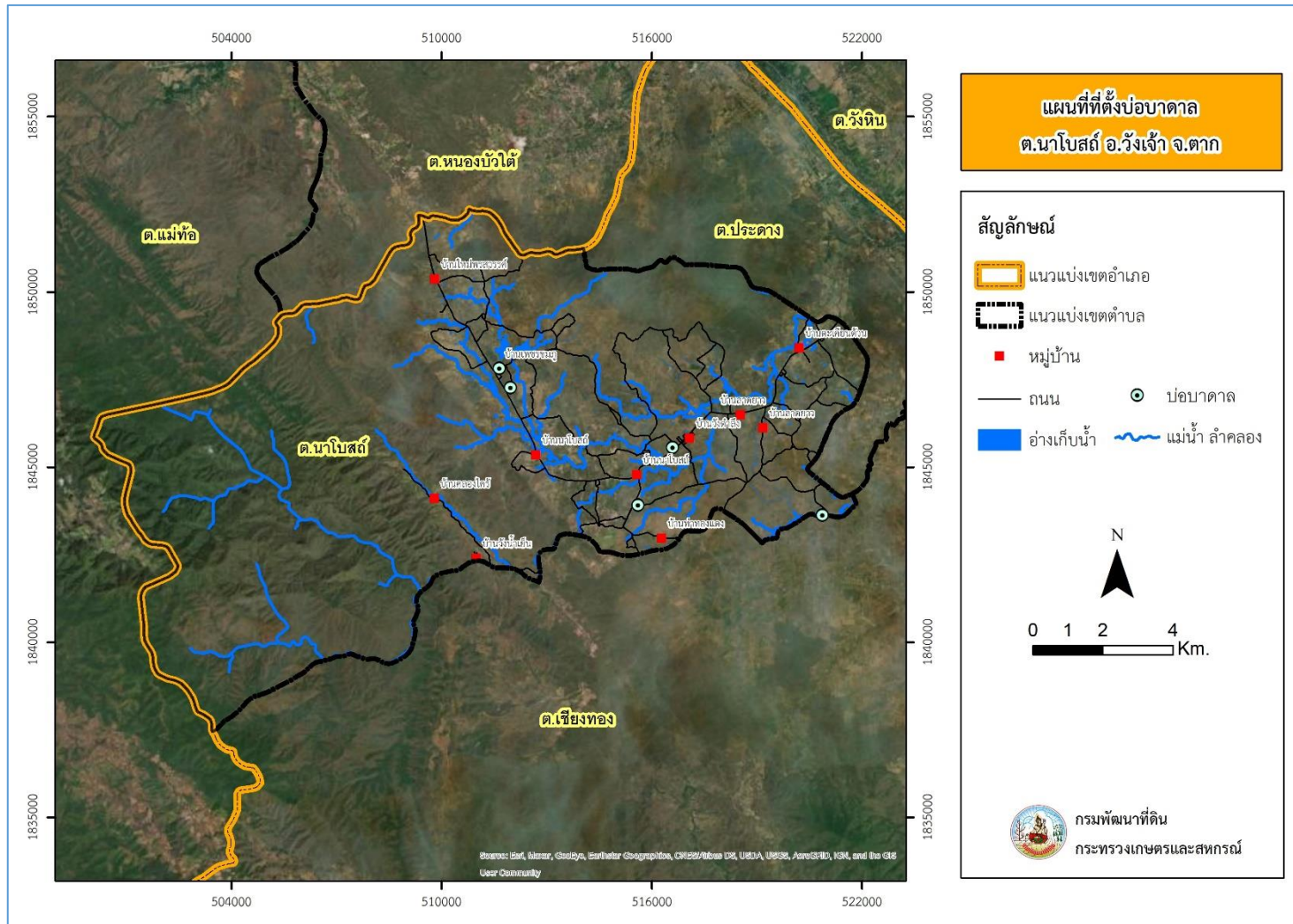
ในปัจจุบันมีบ่อบาดาลจำนวน 7 บ่อ ปริมาณน้ำบาดาลที่คาดว่าจะพัฒนาได้อยู่ในเกณฑ์น้อยกว่า 10 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง และมีปริมาณสารละลายทั้งหมดที่ละลายได้น้อยกว่า 500 มิลลิกรัมต่อลิตร

ตั้งรายละเอียดในตารางที่ 3-2 และรูปที่ 3-4 ถึง 3-5

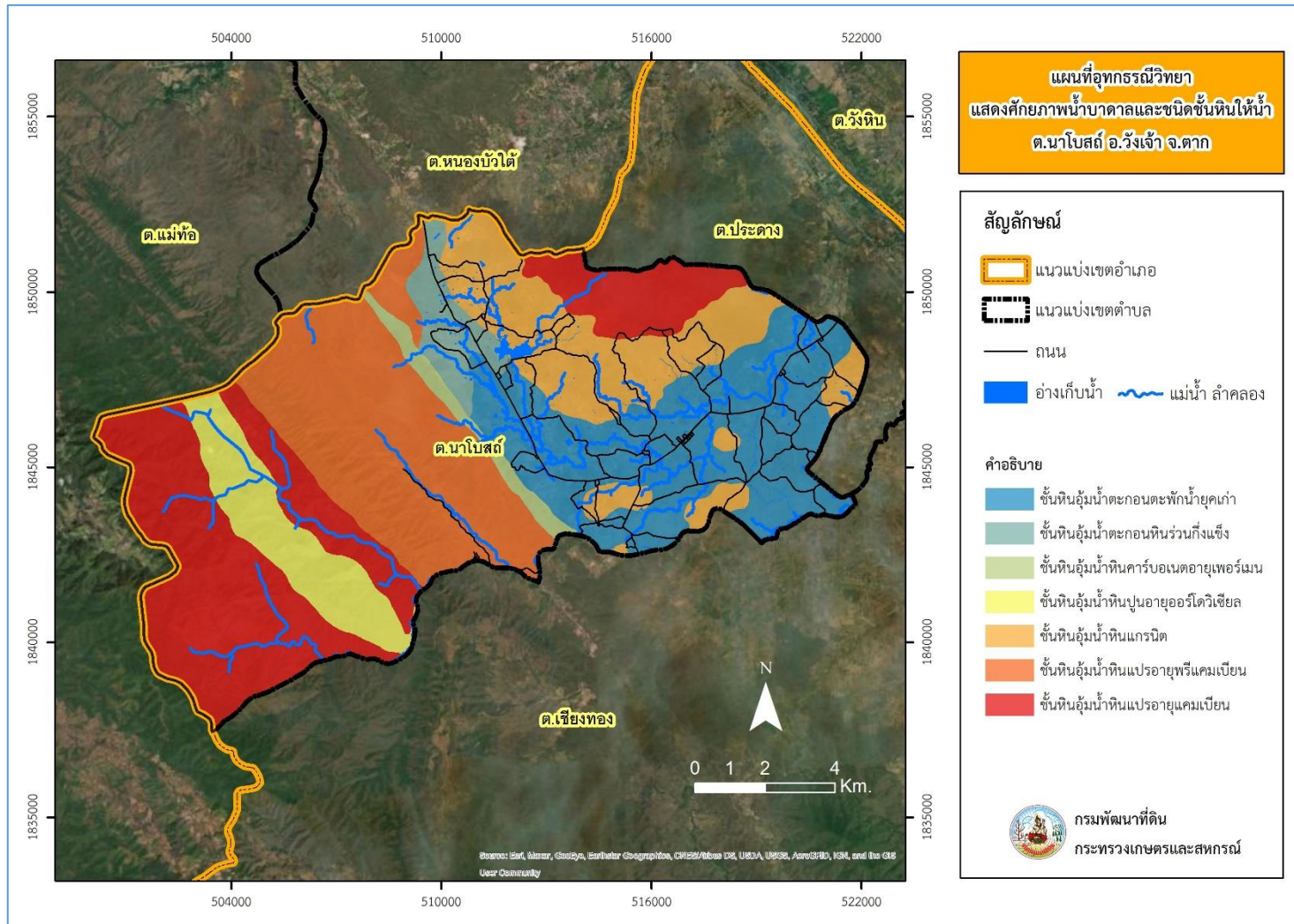
รูป 3 - 5 บ่อบาดาล ตำบลยกกระบัตร อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

ลำดับ	E	N	ประเภทบ่อ	ความลึก เจาะ	ปริมาณ น้ำ	ระดับน้ำ ปกติ
1	511972	1847245	บ่ออุบโภาค-ปริโภาค	120	3.2	5
2	511649	1847796	บ่ออุบโภาค-ปริโภาค	42	2.3	6.57
3	520871	1843612	บ่ออุบโภาค-ปริโภาค	86	4	6
4	575962	1845330	บ่ออุบโภาค-ปริโภาค	30	10	6
5	516596	1845534	บ่ออุบโภาค-ปริโภาค	30.5	3	6.1
6	515607	1843893	บ่ออุบโภาค-ปริโภาค	122	3	15
7	515607	1843893	บ่ออุบโภาค-ปริโภาค	92	6.9	13.59

ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2564)

รูป 3 - 6 ที่ตั้งบ่อบาดาล ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

รูป 3 - 7 อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินให้น้ำ ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

3.3 ทรัพยากรดิน

3.3.1 สถานภาพทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก ประกอบด้วย

1) ชุดดินบ้านไร่ (Bar) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 237 ไร่ หรือร้อยละ 0.21 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ดิน คือ

1.1) หน่วยแผนที่ดิน Bar-sLB : ชุดดินบ้านไร่ ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 237 ไร่ หรือร้อยละ 0.21 ของพื้นที่ตำบล

2) ชุดดินกำแพงเพชร (Kp) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบ มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 14,606 ไร่ หรือร้อยละ 13.10 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ดิน คือ

2.1) หน่วยแผนที่ดิน Kp-silA : ชุดดินกำแพงเพชร ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแข็ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 14,606 ไร่ หรือร้อยละ 13.10 ของพื้นที่ตำบล

3) ดินคล้ายชุดดินกำแพงเพชรที่มีจุดประสีเทา (Kp-gm) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบ มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 634 ไร่ หรือร้อยละ 0.57 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ดิน คือ

3.1) หน่วยแผนที่ดิน Kp-gm-silA/b : ดินคล้ายชุดดินกำแพงเพชรที่มีจุดประสีเทา ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแข็ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคัณนา มีเนื้อที่ 634 ไร่ หรือร้อยละ 0.57 ของพื้นที่ตำบล

4) ดินคล้ายชุดดินภูสะนาที่มีสีน้ำตาล (Ps-br) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาด มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 647 ไร่ หรือร้อยละ 0.58 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ดิน คือ

4.1) หน่วยแผนที่ดิน Ps-br-sLC : ดินคล้ายชุดดินภูสะนาที่มีสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 647 ไร่ หรือร้อยละ 0.58 ของพื้นที่ตำบล

5) ชุดดินทับเสลา (Tas) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนชัน มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 22,714 ไร่ หรือร้อยละ 20.36 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 3 หน่วยแผนที่ดิน คือ

5.1) หน่วยแผนที่ดิน Tas-gsLB : ชุดดินทับเสลา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายนกรวดเล็กน้อย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 22,708 ไร่ หรือร้อยละ 20.36 ของพื้นที่ตำบล

5.2) หน่วยแผนที่ดิน Tas-gsLC : ชุดดินทับเสลา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายนกรวดเล็กน้อย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5 ไร่ หรือร้อยละ 0.00 ของพื้นที่ตำบล

5.3) หน่วยแผนที่ดิน Tas-gslD : ชุดดินทับเสลา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวดเล็กน้อย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1 ไร่ หรือร้อยละ 0.00 ของพื้นที่ตำบล

6) หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินทับเสลาและที่ดินหินพื้นโผล่ (Tas-RC) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 9,280 ไร่ หรือร้อยละ 8.33 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 3 หน่วยแผนที่ดิน คือ

6.1) หน่วยแผนที่ดิน Tas-gslC-RC : หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินทับเสลาและที่ดินหินพื้นโผล่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวดเล็กน้อย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,684 ไร่ หรือร้อยละ 5.10 ของพื้นที่ตำบล

6.2) หน่วยแผนที่ดิน Tas-gslD-RC : หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินทับเสลาและที่ดินหินพื้นโผล่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวดเล็กน้อย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,578 ไร่ หรือร้อยละ 1.42 ของพื้นที่ตำบล

6.3) หน่วยแผนที่ดิน Tas-gslE-RC : หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินทับเสลาและที่ดินหินพื้นโผล่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวดเล็กน้อย ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,018 ไร่ หรือร้อยละ 1.81 ของพื้นที่ตำบล

7) ชุดดินอุทัย (Uti) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 69 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ดิน คือ

7.1) หน่วยแผนที่ดิน Uti -slB : ชุดดินอุทัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 69 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของพื้นที่ตำบล

8) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC) มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ สภาพพื้นที่สูงชันถึงสูงชันมากที่สุด มีเนื้อที่ 58,898 ไร่ หรือร้อยละ 52.82 ของพื้นที่ตำบล

9) พื้นที่เบ็ดเตล็ด (Miscellaneous areas) มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 4,425 ไร่ หรือร้อยละ 3.97 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 หน่วยแผนที่ดิน คือ

9.1) หน่วยแผนที่ดิน U : พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 3,102 ไร่ หรือร้อยละ 2.78 ของพื้นที่ตำบล

9.2) หน่วยแผนที่ดิน W : พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 1,323 ไร่ หรือร้อยละ 1.19 ของพื้นที่ตำบล

ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-3 ถึง 3-4 และรูปที่ 3-6 ถึง 3-7

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

ตารางที่ 3-3 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

หน่วย แผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
Bar-slB	ชุดดินบ้านไร่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	237	0.21
Kp-gm-silA/b	ดินคล้ายชุดดินกำแพงเพชรที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแฉะ ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และมีคันทา	634	0.57
Kp-silA	ชุดดินกำแพงเพชร มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแฉะ ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	14,606	13.10
Ps-br-slC	ดินคล้ายชุดดินภูสะนาที่มีสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	647	0.58
Tas-gslB	ชุดดินทับเสลา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวดเล็กน้อย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	22,708	20.36
Tas-gslC	ชุดดินทับเสลา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวดเล็กน้อย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	5	0.00
Tas-gslC-RC	หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินทับเสลา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวดเล็กน้อย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ และที่ดินหินพื้นโผล่	5,684	5.10
Tas-gslD	ชุดดินทับเสลา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวดเล็กน้อย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์	1	0.00
Tas-gslD-RC	หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินทับเสลา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวดเล็กน้อย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ และที่ดินหินพื้นโผล่	1,578	1.42
Tas-gslE-RC	หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินทับเสลา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวดเล็กน้อย ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ และที่ดินหินพื้นโผล่	2,018	1.81
Uti-slB	ชุดดินอุทัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	69	0.06
SC	พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน	58,898	52.82
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งก่อสร้าง	3,102	2.78
W	พื้นที่น้ำ	1,323	1.19
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		111,510	100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2562)

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

ตารางที่ 3-4 สมบัติดิน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

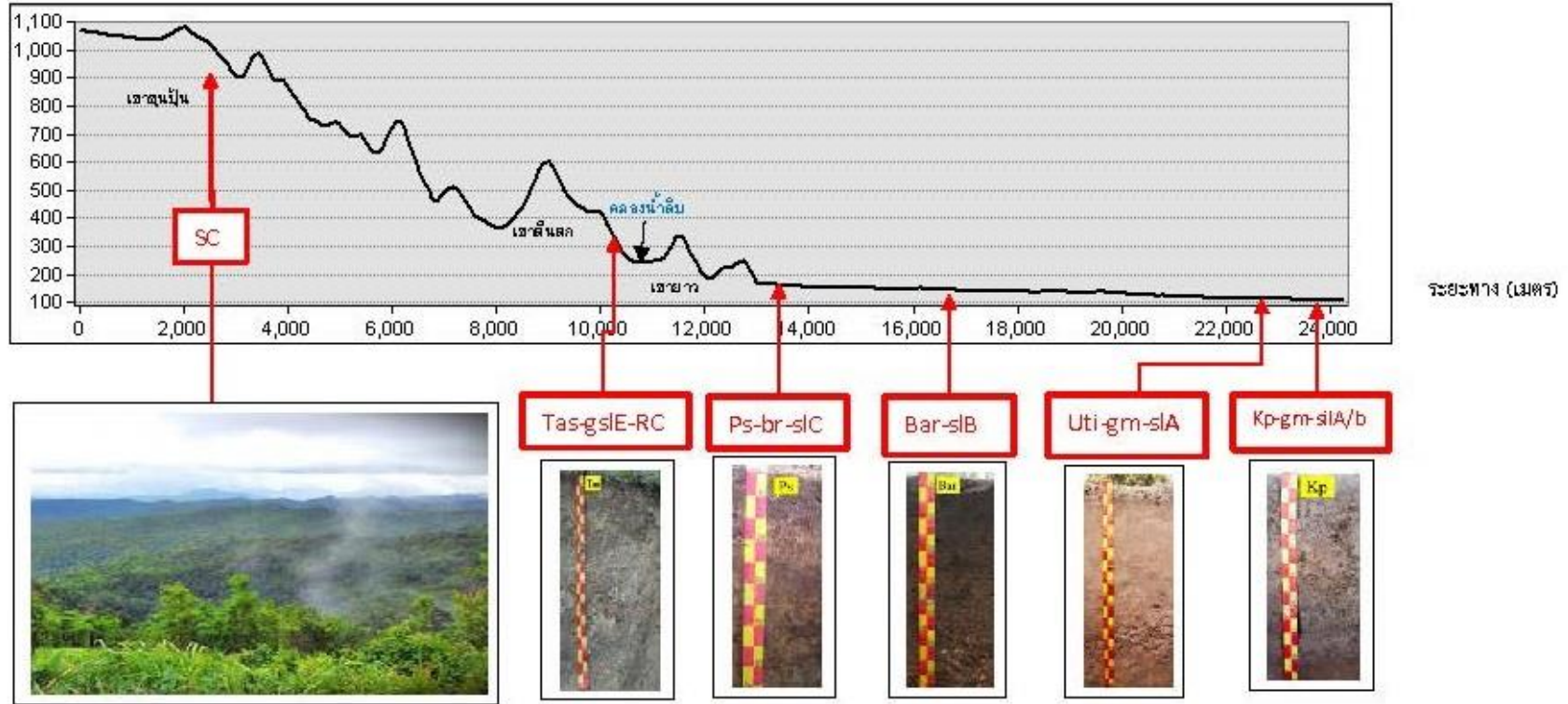
หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	การระบายน้ำ	CEC (meq/g)	BS (%)	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ฟอสฟอรัส ที่เป็นประโยชน์ (P ₂ O ₅)	โพแทสเซียม ที่เป็นประโยชน์ (K ₂ O)	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	เนื้อที่	
										ไร่	ร้อยละ
Bar-slB	2-5	ดี	<10	<35	50-100	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง	สูงมาก	ต่ำ	237	0.21
Kp-gm-silA/b	0-2	ดีปานกลาง-ค่อนข้างเลว	<10	35-75	>150	ค่อนข้างต่ำ	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	634	0.57
Kp-silA	0-2	ดี	<10	35-75	>150	ค่อนข้างต่ำ	ต่ำ	สูงมาก	ปานกลาง	14,606	13.10
Ps-br-slC	5-12	ดี	<10	<35	50-100	ค่อนข้างต่ำ	ต่ำ	สูงมาก	ต่ำ	647	0.58
Tas-gslB	2-5	ดี	<10	35-75	0-50	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง	สูงมาก	ปานกลาง	22,708	20.36
Tas-gslC	5-12	ดี	<10	35-75	0-50	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง	สูงมาก	ปานกลาง	5	0.00
Tas-gslC-RC	5-12	ดี	<10	35-75	0-50	ค่อนข้างต่ำ	ต่ำ	สูงมาก	ปานกลาง	5,684	5.10
Tas-gslD	12-20	ดี	<10	35-75	0-50	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง	สูงมาก	ปานกลาง	1	0.00
Tas-gslD-RC	12-20	ดี	<10	35-75	0-50	ค่อนข้างต่ำ	ต่ำ	สูงมาก	ปานกลาง	1,578	1.42
Tas-gslE-RC	20-35	ดี	<10	35-75	0-50	ค่อนข้างต่ำ	ต่ำ	สูงมาก	ปานกลาง	2,018	1.81
Uti-slB	2-5	ดี	<10	<35	>150	ค่อนข้างต่ำ	ต่ำ	สูงมาก	ต่ำ	69	0.06
SC										58,898	52.82
U										3,102	2.78
W										1,323	1.19
รวมเนื้อที่ทั้งหมด										111,510	100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2562)

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

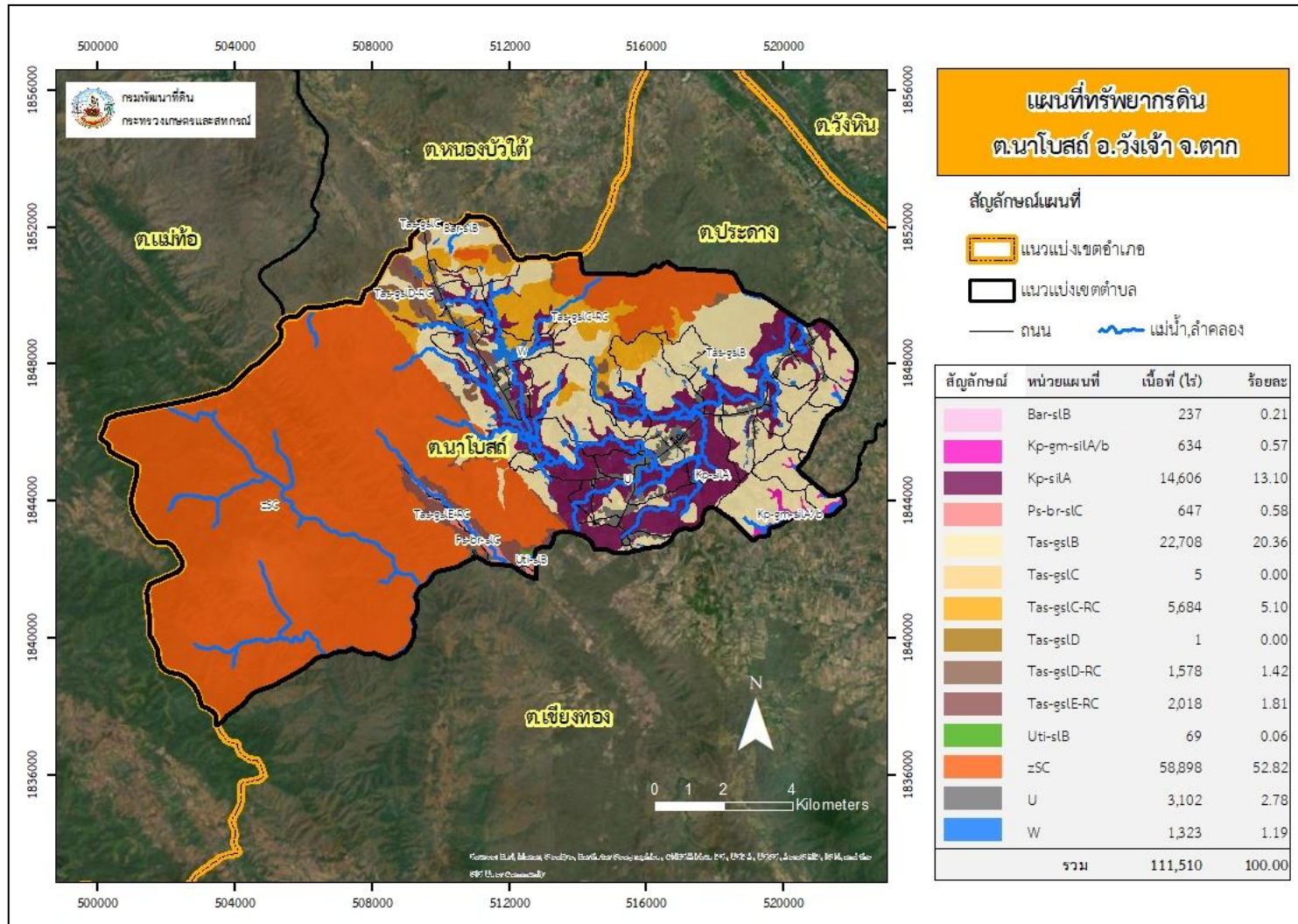
ความสูงระดับทะเลปานกลาง (เมตร)

รูปที่ 3-6 ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

รูปที่ 3-7 ทรัพยากรดิน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

3.3.2 การชะล้างพังทลายของดิน

จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation; USLE) ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก มีการชะล้างพังทลายของดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-5 และรูปที่ 3-8

ตารางที่ 3 - 5 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

การชะล้างพังทลายของดิน	การสูญเสียดิน (ตัน/ปี)	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
น้อย (0-2 ตัน/ไร่/ปี)	-	5,307	22.42
ปานกลาง (2-5 ตัน/ไร่/ปี)	7,638	3,819	30.87
รุนแรง (5-15 ตัน/ไร่/ปี)	23,890	4,778	16.14
รุนแรงมาก (15-20 ตัน/ไร่/ปี)	109,605	7,307	20.19
รุนแรงมากที่สุด (>20 ตัน/ไร่/ปี)	49,200	2,460	10.39
รวม	190,330	23,671	100.00

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1. หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- 1) พื้นที่ (Area)
- 2) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- 3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

- 1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- 2) ความต้องการของชุมชน
- 3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- 4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- 1) ปัญหาทรัพยากรดิน
- 2) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- 3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- 4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่างๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2564 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลนาโบสถ์ คือ

- 1) ขาดแคลนน้ำ แหล่งกักเก็บน้ำ แหล่งน้ำต้นเขิน
- 2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 3) กรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน

4.2.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และองค์การบริหารส่วนตำบลนาโบสถ์ มีความต้องการ 3 ประการ คือ

- 1) แก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) ต้องการกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน

1) กรณีการแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดินนั้น การชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่มีรายละเอียดดังนี้

น้อย	เนื้อที่ 5,307 ไร่ (22.42%)
ปานกลาง	เนื้อที่ 3,819 ไร่ (30.87%)
รุนแรง	เนื้อที่ 4,778 ไร่ (16.14%)
รุนแรงมาก	เนื้อที่ 7,307 ไร่ (20.19%)
รุนแรงมากที่สุด	เนื้อที่ 2,460 ไร่ (10.39%)

เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินดังกล่าว มีความจำเป็นต้องจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

ในส่วนของความอุดมสมบูรณ์ของดินนั้น จากการวิเคราะห์ดินในพื้นที่ตำบลนาโบสถ์ พบว่า ปฏิกิริยาของดินส่วนใหญ่มีสภาพเป็นกรด ควรปรับสภาพให้เป็นกลาง และสภาพดินขาดความอุดมสมบูรณ์มีปริมาณอินทรีย์วัตถุต่ำ ธาตุอาหารที่สำคัญ คือ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียมค่อนข้างต่ำ จำเป็นต้องมีการปรับปรุง

2) กรณีการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร ที่ดำเนินการในพื้นที่ตำบลนาโบสถ์ คือ สระน้ำในไร่นา ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร

จากการตรวจสอบสระน้ำในไร่นาที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวน 224 บ่อ (ตารางที่ 4-1 และรูปที่ 4-1) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะลงในเขตการใช้ที่ดิน ซึ่งจะมีทั้งที่นาข้าวและที่ปลูกพืชไร่ อาจจะเป็นสระน้ำในไร่นาเพิ่มเติม หรือขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่

จากการร้องขอของเกษตรกรให้มีการขุดลอกแหล่งน้ำที่มีอยู่ในพื้นที่ให้สามารถกักเก็บน้ำได้เพิ่มมากขึ้น กรมพัฒนาที่ดินจะประสานกับส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรงในพื้นที่ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลนาโบสถ์ และกรมชลประทาน เพื่อหาแนวทางในการดำเนินการนี้

การที่พื้นที่การเกษตรขาดความชื้นในดินเร็วกว่าปกติหลังฝนทิ้งช่วงนั้น สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือขาดอินทรีย์วัตถุในดินที่จะช่วยอุ้มน้ำไว้เพื่อการเติบโตของพืช

อย่างไรก็ตาม กรณีปัญหาการขาดแคลนนํ้า นั้น ได้มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการดำเนินการ ดังนี้

2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

2.1.1) โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำท่าทองแดง หมู่ 7

2.1.2) โครงการขุดลอกอ่างเก็บน้ำเพชรชมพู

2.2) การพัฒนาระบบส่งน้ำ

2.2.1) โครงการปรับปรุงระบบส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำเพชรชมพู กระจายสู่ หมู่ 2

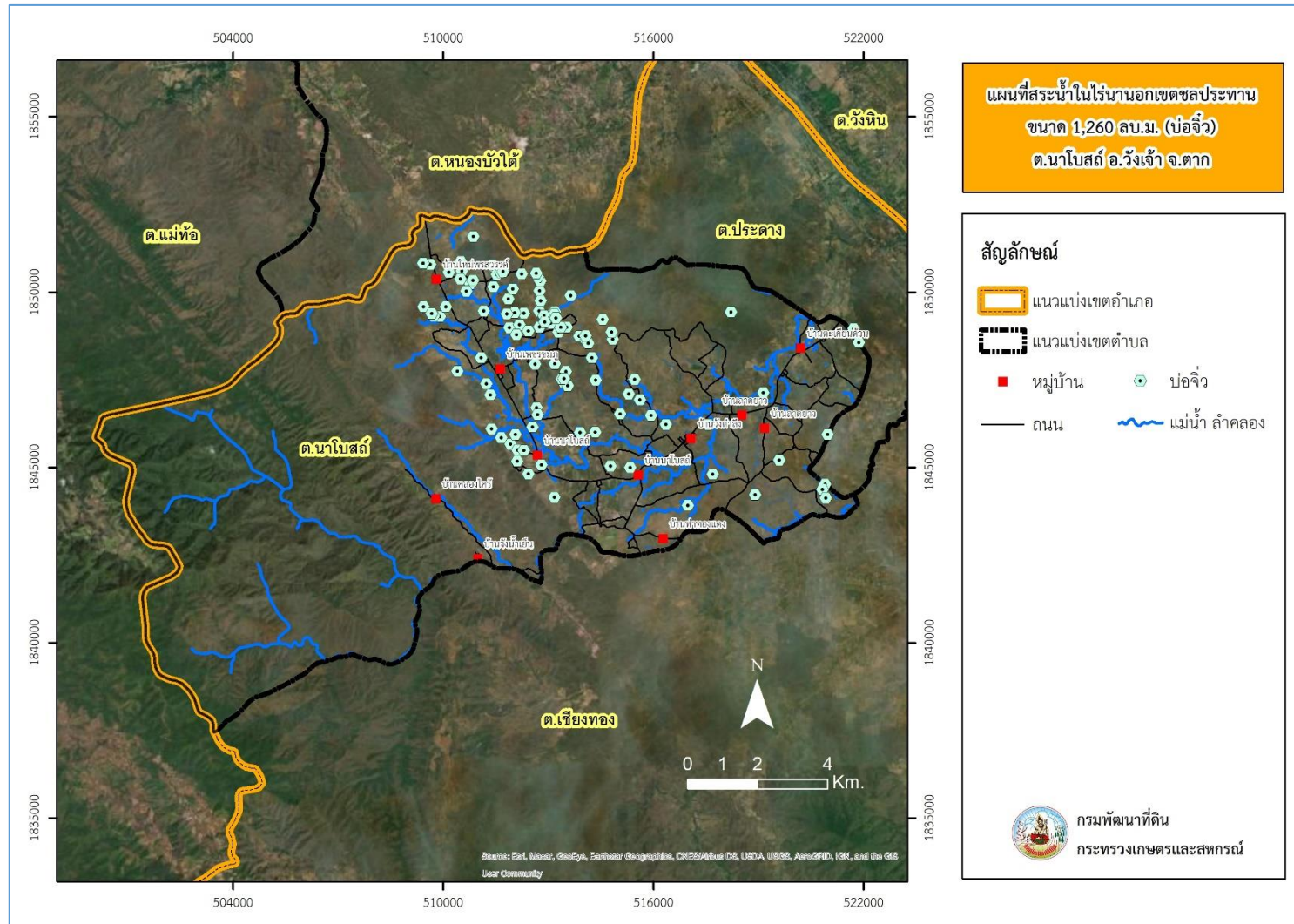
หมู่ 6 และหมู่ 9

การดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำดังกล่าวนี้จะมีรายละเอียดในบทที่ 7 หัวข้อ 7.5

ตารางที่ 4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

ปี พ.ศ.	จำนวน (บ่อ)
2552	40
2555	20
2556	50
2557	9
2560	13
2561	30
2562	10
2563	24
2564	28

รูปที่ 4-1 โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

3) กรณีความต้องการกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินนั้น จะเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล (คทช.) จังหวัดตาก

เนื่องจากประชาชนที่มีทำกินอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ จึงดำเนินการจัดสรรที่ดินทำกินตามแนวทางของกระบวนการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล (คทช.) ตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ตามเงื่อนไขของกรมป่าไม้ โดยมีรายละเอียดในภาคผนวกที่ 1

ผลจากการจัดทำการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 3 ประการ คือ

- 1.1) ดินเสื่อมโทรม
- 1.2) น้ำขาดแคลน
- 1.3) การไร้กรรมสิทธิ์ที่ดิน

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) จัดหาแหล่งน้ำ
- 2.3) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร
- 2.4) แก้ปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 3 ประการ คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.3) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.5) ประชาชนเรียกร้องสิทธิ์ในที่ดิน

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- 4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ต้นเหินจากตะกอน
- 4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ต้นทุนสูง
- 4.3) รายได้น้อย
- 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

- 5.1) คุ้มน้ำขอบเขา
- 5.2) บ่อดักตะกอน
- 5.3) ฝายชะลอน้ำ
- 5.4) คันดิน
- 5.5) ปลูกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
- 5.6) ปฏิรูปที่ดิน
- 5.7) จัดที่ดินโดย คทช.

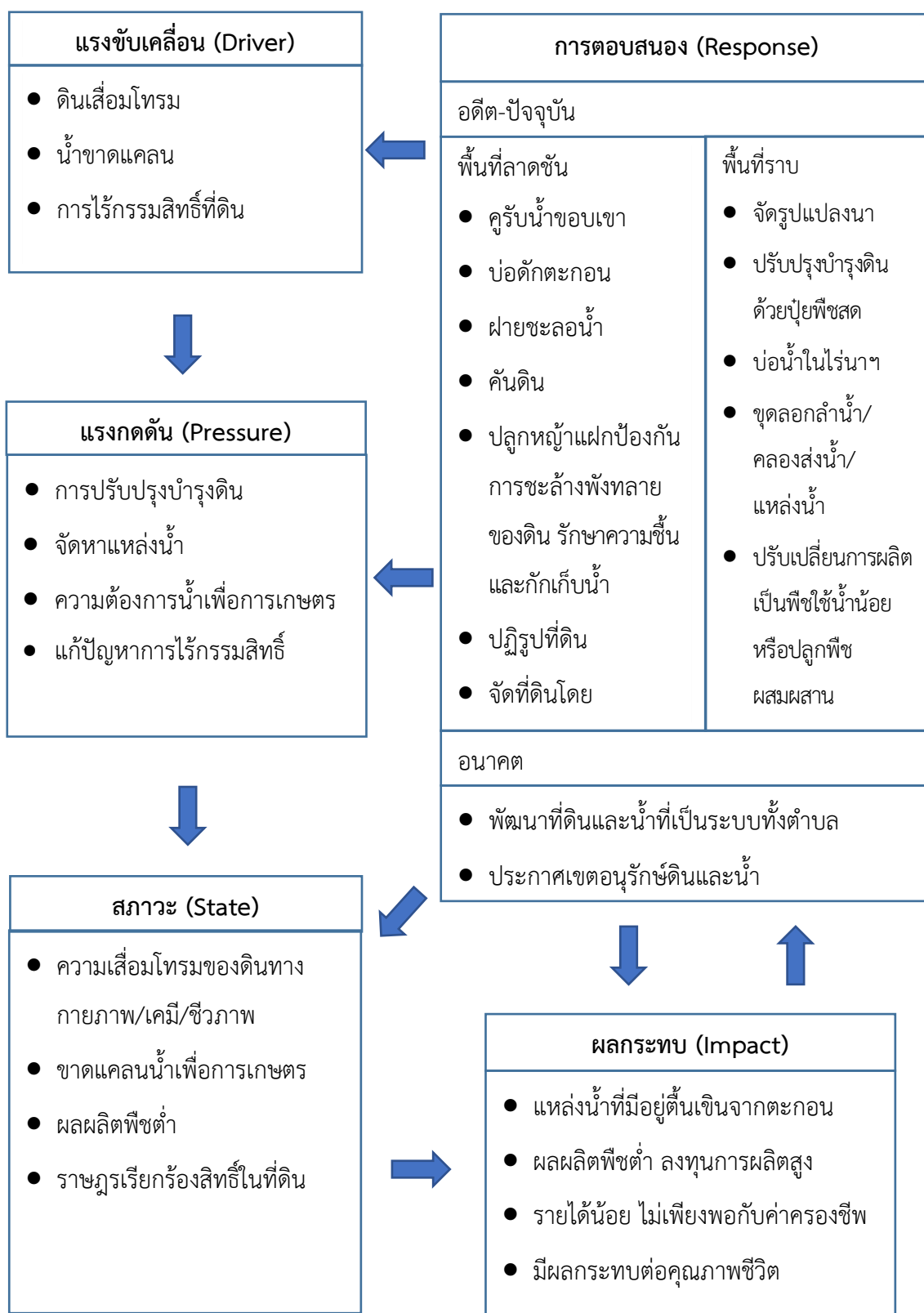
พื้นที่ราบ

- 5.8) จัดรูปแปลงนา
- 5.9) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
- 5.10) บ่อน้ำไร่นา
- 5.11) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ
- 5.12) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย หรือการปลูกพืชแบบผสมผสาน

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
- (2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-2

รูปที่ 4-2 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.3.1 พื้นที่ลุ่ม

1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึง มิถุนายน และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวเจ้าพันธุ์หอมปทุม ข้าวเจ้าหอมมะลิ 105 และข้าวเหนียวพันธุ์กข

2) ถั่วเขียว เกษตรกรจะปลูกถั่วเขียวในพื้นที่ลุ่ม ซึ่งสามารถปลูกได้เกือบตลอดปี

4.3.2 พื้นที่ดอน

1) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรจะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงฤดูฝน โดยปลูกตั้งแต่เดือน มิถุนายน และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายน

2) มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกมันสำปะหลังช่วงต้นฤดูฝนระหว่างเดือนเมษายนถึง พฤษภาคม ซึ่งจะมีอายุจากวันปลูกถึงเก็บเกี่ยวประมาณ 10-14 เดือน

3) ไม้ผล ได้แก่ ลำไย มะละกอ เป็นต้น

(รูปที่ 4-3)

ชนิดพืช	เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
	บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม												
1. ข้าว-ข้าว-ปอเทือง													
2. ข้าว-ข้าวโพด-ปอเทือง													
3. ข้าว-พืชผัก-ปอเทือง													
4. กล้าย													
5. เกษตรผสมผสาน													
บริเวณพื้นที่ดอน													
1. ข้าว-ปอเทือง													
2. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์-ปอเทือง													
3. มันสำปะหลัง													
4. ไม้ยืนต้น													
5. ไม้ผล													

รูปที่ 4-3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดิน ตำบลนาโบสถ์ อ.วังเจ้า จ.ตาก โดยกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน พบว่า มีดิน 10 ชุดดิน โดยมีการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 5-1

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประเภทการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย พืชเศรษฐกิจหลัก หรือพืชอัตลักษณ์ (Signature crops) ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของ ตำบลนาโบสถ์ อ.วังเจ้า จ.ตาก มี 9 ชนิด ได้แก่ ข้าว อ้อยข้าวโพด มันสำปะหลัง ถั่วลิสง ลำไย มะม่วง สัก ยางพารา

5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน

จากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล และระดับจังหวัด (ศันสนีย์ อรัญวาสน์ และคำรณ ไทรพิง, 2562) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพ และข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

ข้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่เป็นข้อจำกัดต่อการเจริญเติบโต และผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m) ได้แก่ ชุดดิน Kp-gm-slA/b

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่เป็นข้อจำกัดต่อการเจริญเติบโต และผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m) และ สภาพการเขตกรรม (k) ได้แก่ ชุดดิน Bar-slB Kp-silA Ps-br-slC Tas-gslB Tas-gslC Tas-gslC-RC Tas-gslD Tas-gslD-RC และ Tas-gslE-RC

อ้อย

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่เป็นข้อจำกัดต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m) การระบายน้ำ (o) เนื้อดิน (s) และความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ ชุดดิน Bar-slB Kp-gm-slA/b Kp-silA และ Ps-br-slC

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่เป็นข้อจำกัดต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความลึกของดิน (r) และสภาวะการเขตกรรม (k) ได้แก่ ชุดดิน Tas-gslB Tas-gslC และ Tas-gslC-RC

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่เป็นข้อจำกัดต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความลึกของดิน (r) และสภาวะการเขตกรรม (k) ได้แก่ ชุดดิน Tas-gslD Tas-gslD-RC และ Tas-gslE-RC

ข้าวโพด

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่เป็นข้อจำกัดต่อการเจริญเติบโต และผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m) เนื้อดิน (s) และความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ ชุดดิน Bar-slB Kp-silA และ Ps-br-slC

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่เป็นข้อจำกัดต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความลึกของดิน (r) สภาวะการเขตกรรม (k) และการระบายน้ำ (o) ได้แก่ ชุดดิน Kp-gm-sIA/b Tas-gslB Tas-gslC และ Tas-gslC-RC

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่เป็นข้อจำกัดต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความลึกของดิน (r) และสภาวะการเขตกรรม (k) ได้แก่ชุดดิน Tas-gslD Tas-gslD-RC และTas-gslE-RC

มันสำปะหลัง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่เป็นข้อจำกัดต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m) การระบายน้ำ (o) เนื้อดิน (s) และความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) ได้แก่ ชุดดิน Bar-slB Kp-silA และ Ps-br-slC

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่เป็นข้อจำกัดต่อการเจริญเติบโต และผลผลิตของพืช คือ ความลึกของดิน (r) การระบายน้ำ (o) และสภาวะการเขตกรรม (k) ได้แก่ ชุดดิน Tas-gslB Tas-gslC และ Tas-gslC-RC

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่เป็นข้อจำกัดต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) และสภาวะการเขตกรรม (k) ได้แก่ ชุดดิน Tas-gslD Tas-gslD-RC และ Tas-gslE-RC

กล้วย

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่เป็นข้อจำกัดต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m) และเนื้อดิน (s) ได้แก่ ชุดดิน Bar-slB Kp-silA และ Ps-br-slC

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่เป็นข้อจำกัดต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ การระบายน้ำ (o) ได้แก่ ชุดดิน Kp-gm-slA/b

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่เป็นข้อจำกัดต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความลึกของดิน (r) และสภาวะการเขตกรรม (k) ได้แก่ ชุดดิน Tas-gslB Tas-gslC Tas-gslC-RC Tas-gslD Tas-gslD-RC และ Tas-gslE-RC

ลำไย

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่เป็นข้อจำกัดต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m) และเนื้อดิน (s) ได้แก่ ชุดดิน Bar-slB Kp-silA และ Ps-br-slC

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่เป็นข้อจำกัดต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m) ความลึกของดิน (r) สภาวะการเขตกรรม (k) และการระบายน้ำ (o) ได้แก่ ชุดดิน Tas-gslB Tas-gslC Tas-gslC-RC Tas-gslD Tas-gslD-RC Tas-gslE-RC และ Kp-gm-slA/b

มะม่วง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่เป็นข้อจำกัดต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m) และเนื้อดิน (s) ได้แก่ ชุดดิน Bar-slB Kp-silA และ Ps-br-slC

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่เป็นข้อจำกัดต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m) ความลึกของดิน (r) สภาวะการเขตกรรม (k) และการระบายน้ำ (o) ได้แก่ ชุดดิน Tas-gslB Tas-gslC Tas-gslC-RC Tas-gslD Tas-gslD-RC Tas-gslE-RC และ Kp-gm-sIA/b

สัก

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่เป็นข้อจำกัดต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m) และเนื้อดิน (s) ได้แก่ ชุดดิน Bar-slB Kp-silA และ Ps-br-slC

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่เป็นข้อจำกัดต่อการเจริญเติบโต และผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m) ความลึกของดิน (r) สภาวะการเขตกรรม (k) และการระบายน้ำ (o) ได้แก่ ชุดดิน Tas-gslB Tas-gslC Tas-gslC-RC Tas-gslD Tas-gslD-RC Tas-gslE-RC และ Kp-gm-sIA/b

ยางพารา

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่เป็นข้อจำกัดต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m) ความลึกของดิน (r) สภาวะการเขตกรรม (k) และการระบายน้ำ (o) ได้แก่ ชุดดิน Bar-slB Kp-gm-sIA/b Kp-silA Ps-br-slC Tas-gslB Tas-gslC Tas-gslC-RC Tas-gslD Tas-gslD-RC และ TasgslERC

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลนาโบสถ์ อ.วังเจ้า จ.ตาก

หน่วยดิน	ข้าว	อ้อย	ข้าวโพด	มันสำปะหลัง	กล้วย	ลำไย	มะม่วง	สัก	ยางพารา
Bar-slB	Nm	S2ms	S2ms	S2ms	S2ms	S2ms	S2ms	S2ms	Nm
Kp-gm-slA/b	S3m	S2mos	S3o	No	S3o	No	No	No	Nmo
Kp-slA	Nm	S2ms	S2ms	S2mos	S2ms	S2ms	S2ms	S2ms	Nm
Ps-br-slC	Nmk	S2mse	S2mse	S2mse	S2ms	S2ms	S2ms	S2ms	Nm
Tas-gslB	Nm	S3rk	S3rk	S3rk	Nrk	Nrk	Nrk	Nrk	Nmrk
Tas-gslC	Nmk	S3rk	S3rk	S3rk	Nrk	Nrk	Nrk	Nrk	Nmrk
Tas-gslC-RC	Nmk	S3rk	S3rk	S3rk	Nrk	Nrk	Nrk	Nrk	Nmrk
Tas-gslD	Nmk	Nek	Nek	Nek	Nrk	Nrk	Nrk	Nrk	Nmrk
Tas-gslD-RC	Nmk	Nek	Nek	Nek	Nrk	Nrk	Nrk	Nrk	Nmrk
Tas-gslE-RC	Nmk	Nek	Nek	Nek	Nrk	Nrk	Nrk	Nrk	Nmrk
SC	-	-	-	-	-	-	-	-	-
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ: 1) สมบัติดินจากตารางที่ 3-4

2) ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน:

r = ความลึกของดิน

s = เนื้อดิน

o = การระบายน้ำ

b = ความอึดตัวของดิน

c = ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก

m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช

p = ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์

k = สภาวะการเซตกรรม

e = การกร่อนของดิน g = ความลาดชัน

n = ความอุดมสมบูรณ์ของดิน

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล

ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้ได้ใช้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”¹ เป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุก ระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนิน ไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต และให้ความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้าน วัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550: 6-7) ได้หมายเหตุว่า “ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปใช้และเผยแพร่ได้ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป

6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
1	รัฐธรรมนูญแห่งอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ²	มาตรา 72 (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่ และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2	ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ³	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3	คำแถลงนโยบายของ คณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562	<u>นโยบายหลัก</u> 5. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย 5.3 พัฒนาภาคเกษตร 5.3.2 ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังของภาครัฐ 5.3.4 ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร 5.3.5 ดูแลเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกิน แหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยการผลิตต่างๆ 10. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน 10.2 ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินและลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน 10.3 ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และทะเล <u>นโยบายเร่งด่วน</u> 4. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม
4	แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ⁴	ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ประเด็นย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

² ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอน 40 ก หน้า 18 ลงวันที่ 6 เมษายน 2560

³ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 82 ก หน้า 8 วันที่ 13 ตุลาคม 2561

⁴ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 24 ก หน้า 98. 102-103 ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 (เล่มที่ 4)

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก (ต่อ)

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
5	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
6	นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579)	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
7	แผนพัฒนาภาคเหนือ พ.ศ. 2560-2565	ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยเชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง ยุทธศาสตร์ที่ 5 อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำให้คงความสมบูรณ์ จัดระบบการบริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสมและเชื่อมโยงพื้นที่เกษตรให้ทั่วถึง ป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันอย่างยั่งยืน
8	การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 (พ.ศ. 2561-2565)	ประเด็นการพัฒนานที่ 1 การพัฒนาเกษตรปลอดภัย เกษตรอัจฉริยะ อาหารแปรรูปและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ เพิ่มมูลค่าและยกระดับสู่มาตรฐานระดับสากล ประเด็นการพัฒนานที่ 3 พัฒนาการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และพลังงานสะอาด ตลอดจนอนุรักษ์ ฟื้นฟูอย่างเป็นระบบและยั่งยืน
9	ยุทธศาสตร์จังหวัดตาก พ.ศ. 2564	ยุทธศาสตร์ที่ 2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาผลิตภาพทางการเกษตร
10	ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์จังหวัดตาก พ.ศ. 2564	ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน และแก้ไขปัญหาความยากจน ยุทธศาสตร์ที่ 2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาผลิตภาพทางการเกษตร
11	ยุทธศาสตร์การพัฒนางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดตาก (พ.ศ.2561-2565)	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 บริหารจัดการ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
12	ยุทธศาสตร์การพัฒนาดังถิ่นตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก	ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุด แต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงาน และนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้การใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลนาโบสถ์ ใช้ยุทธศาสตร์จังหวัดตาก พ.ศ. 2564 เป็นแนวทาง ซึ่งยุทธศาสตร์จังหวัดตาก พ.ศ. 2564 ได้เชื่อมโยง กับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนา ราชอาณาจักร ต่างๆ หรือแผนเฉพาะด้าน เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

6.4 เขตการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก ได้กำหนดออกเป็น 5 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่ป่าไม้ เขตพื้นที่เกษตรกรรม เขตพื้นที่อื่น ๆ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง และพื้นที่แหล่งน้ำ รายละเอียดดังตารางที่ 6-2 และรูปที่ 6-1

ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตพื้นที่ป่าไม้	66,677	60.37
2. เขตพื้นที่เกษตรกรรม	38,461	34.82
2.1 เขตนาข้าว	3,366	3.05
1) เขตทำนาพื้นที่ดอน	3,366	3.05
2.2 เขตปลูกพืชไร่		
1) เขตปลูกข้าวโพด	26,843	24.30
2) เขตปลูกอ้อย	1,883	1.70
3) เขตปลูกมันสำปะหลัง	2,392	2.17
4) เขตปลูกพริก	22,563	20.43
2.3 เขตปลูกไม้ผล	6,857	6.21
1) เขตปลูกไม้ผลผสม	651	0.59
2) เขตปลูกมะม่วง	108	0.10
3) เขตปลูกกล้วย	198	0.18
4) เขตปลูกมะขาม	99	0.09
5) เขตปลูกลำไย	5,715	5.17
6) เขตปลูกขนุน	22	0.02
7) เขตปลูกมะนาว	64	0.06
2.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น	1,015	0.92
1) เขตปลูกไม้ยืนต้นผสม	179	0.16
2) เขตปลูกยางพารา	372	0.34
3) เขตปลูกยูคาลิปตัส	218	0.20
4) เขตปลูกสัก	246	0.22
2.5 เขตปลูกพืชสวน	62	0.05
2.6 เขตปศุสัตว์	318	0.29
3. เขตพื้นที่อื่นๆ	883	0.80
4. พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,102	2.81
5. พื้นที่แหล่งน้ำ	1,323	1.20
รวม	110,446	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.4.1 เขตป่าไม้

มีเนื้อที่ 66,677 ไร่ หรือร้อยละ 60.37 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย และมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ ป่าประดาง – วังเจ้า รวมไปถึงพื้นที่คงสภาพป่าแต่อยู่นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือพื้นที่ที่มีสภาพเป็นป่าสมบูรณ์แต่ได้รับการประกาศให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พื้นที่ชุ่มน้ำ และพื้นที่อื่นๆ เช่น ไม้ละเมาะ เป็นต้น

6.4.2 เขตเกษตรกรรม

มีเนื้อที่ 38,461 ไร่ หรือร้อยละ 34.82 ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็น 6 เขต ดังนี้

1) เขตนาข้าว

1.1) **เขตทำนาพื้นที่ดอน** มีเนื้อที่ 3,366 ไร่ หรือ ร้อยละ 3.05 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้นส่วนใหญ่ คือ ชุดดินกำแพงเพชร (Kp) ชุดดินทับเสลา (Tas)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- หน้าดินค่อนข้างแน่นทึบ ทำให้ไถพรวนยาก และทำให้ข้าวแตกกอยาก
- เสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำสูงมาก เมื่อฝนทิ้งช่วง
- ดินตื้นถึงชั้นกรวดหนาแน่นและหินพื้นแข็ง ขัดขวางการหยั่งลึกของรากและการไถพรวน

การไถพรวน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดิน และเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- ควรมีการปรับสภาพพื้นที่ในแปลงนา เพื่อควบคุมระดับการแช่ขังของน้ำในช่วงการเพาะปลูกพืชให้เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

- ปรับเปลี่ยนเป็นปลูกพืชไร่ ไม้ผล ไม้ยืนต้น หรือเกษตรผสมผสาน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด

ใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์

ปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง

- สนับสนุนการปรับปรุงแปลงนา

- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) *กรมชลประทาน* สนับสนุนเรื่องการสร้างฝายน้ำล้น ขุดลอกแหล่งน้ำและคลองส่งน้ำ
- 2) *กรมการข้าว* สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในการป้องกันและกำจัดโรคแมลงของข้าว
- 3) *องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น* สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร

2) เขตปลูกพืชไร่

2.1) **เขตปลูกข้าวโพด** มีเนื้อที่ 1,883 ไร่ หรือร้อยละ 1.70 ของเนื้อที่ตำบล ขุดดินในเขตพื้นที่ส่วนใหญ่ คือขุดดินกำแพงเพชร (Kp) ขุดดินทับเสลา (Tas) ขุดดินภูสะนา (Ps)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- มีการชะล้างพังทลายของดินสูงในพื้นที่ลาดชัน
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- ดินตื้นถึงชั้นกรวดหนาแน่นและหินพื้นแข็ง ขัดขวางการหยั่งลึกของรากและการไหลพรวน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) *กรมส่งเสริมการเกษตร* สนับสนุนพันธุ์ข้าวโพดที่ให้ผลผลิตสูง รวมทั้งเทคโนโลยีในการผลิต
- 2) *กรมชลประทาน* สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ

2.2) **เขตปลูกอ้อย** มีเนื้อที่ 2392 ไร่ หรือร้อยละ 2.17 ของเนื้อที่ตำบล ขุดดินในเขตพื้นที่ส่วนใหญ่ คือ ขุดดินกำแพงเพชร (Kp) ขุดดินทับเสลา (Tas)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- มีการชะล้างพังทลายของดินสูงในพื้นที่ลาดชัน
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน และโครงสร้างดินโดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ

ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ใช้วัสดุปรับความเป็นกรด-ด่างของดิน และลดการเผา
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

ลดจำนวนโรคและแมลงศัตรูพืชให้น้อยลง และลดการชะล้างพังทลายของดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์

และปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล
- สนับสนุนการขุดบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) *กรมส่งเสริมการเกษตร* ส่งเสริมและอบรมการใช้เทคโนโลยีในการปลูก อ้อยให้ได้ผลผลิตสูง และวิธีการเก็บเกี่ยวโดยไม่เผา

2) *กรมชลประทาน* สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำ และฝายน้ำล้น

2.3) เขตปลูกมันสำปะหลัง มีเนื้อที่ 22,563 ไร่ หรือร้อยละ 20.43 ของเนื้อที่ตำบล

ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินบ้านไร่ (Bar) ชุดดินกำแพงเพชร (Kp) ชุดดินทับเสลา (Tas) ชุดดินภูสะนา (Ps) ชุดดินอุทัย (Uti)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- มีการชะล้างพังทลายของดินสูงในพื้นที่ลาดชัน
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- ดินตื้นถึงชั้นกรวดหนาแน่นและหินพื้นแข็ง ขัดขวางการหยั่งลึกของรากและ

การไถพรวน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี
ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) *กรมส่งเสริมการเกษตร* ส่งเสริมและอบรมการใช้เทคโนโลยีในการปลูก
มันสำปะหลังให้ได้ผลผลิตสูง

2) *กรมชลประทาน* สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำ และฝายน้ำล้น

2.3) เขตปลูกพริก มีเนื้อที่ 5 ไร่ หรือร้อยละ - ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วน

ใหญ่ คือ ชุดดินกำแพงเพชร (Kp)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดน้ำในฤดูฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี
ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- จัดหาแหล่งน้ำไว้ใช้นอกฤดูฝน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) *กรมส่งเสริมการเกษตร* ส่งเสริมและอบรมการใช้เทคโนโลยีในการปลูกเพื่อ
ลดการใช้จ่ายค่าแมลง

3) เขตไม้ผล

3.1) *เขตไม้ผลผสม* มีเนื้อที่ 651 ไร่ หรือร้อยละ 0.59 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขต
นี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินกำแพงเพชร (Kp) ชุดดินทับเสลา (Tas) ชุดดินภูสะนา (Ps)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

การไถพรวน

- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- ดินตื้นถึงชั้นกรวดหนาแน่นและหินพื้นแข็ง ขัดขวางการหยั่งลึกของรากและ

- สภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน

การจัดการที่ดินในอนาคต

อัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีใน

- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา
- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงของ

เกษตรกรรายย่อย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- สนับสนุนการจัดรูปแปลงนา และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อทำ

การเกษตรผสมผสาน

- ส่งเสริมการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากรัฐราชการอื่นๆ

- 1) *กรมชลประทาน* สนับสนุนชุดคลองส่งน้ำ เพื่อนำน้ำเข้าพื้นที่
- 2) *กรมส่งเสริมการเกษตร* สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการทำการเกษตร

ผสมผสาน

3.2) **เขตปลูกกล้วย** มีเนื้อที่ 1,262 ไร่ หรือร้อยละ 2.02 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินใน

เขตนี้อส่วนใหญ่ คือ ชุดดินกำแพงเพชร (Kp) ชุดดินทับเสลา (Tas) ชุดดินภูสะนา (Ps) พื้นที่ลาดชัน (SC)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- ดินตื้นถึงชั้นกรวดหนาแน่น ขัดขวางการหยั่งลึกของรากและการไถพรวน
- สภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน

การจัดการที่ดินในอนาคต

อัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีใน

- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา
- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงของ

เกษตรกรรายย่อย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- สนับสนุนการจัดรูปแบบแปลงนา และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อทำ

การเกษตรผสมผสาน

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมชลประทาน สนับสนุนชุดคลองส่งน้ำ เพื่อนำน้ำเข้าพื้นที่
- 2) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการทำการเกษตร

ผสมผสาน

3.3) เขตปลูกมะขาม มีเนื้อที่ 99 ไร่ หรือร้อยละ 0.09 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขต

นี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินกำแพงเพชร (Kp) ชุดดินทับเสลา (Tas) ชุดดินภูสะนา (Ps)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- ดินตื้นถึงชั้นกรวดหนาแน่น ขัดขวางการหยั่งลึกของรากและการไหลพรวน
- สภาพพื้นที่มีความลาดชันสูง เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีใน

อัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา
- พัฒนาระบบการระบายน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงฤดูฝน
- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงของ

เกษตรกรรายย่อย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- สนับสนุนการจัดรูปแบบแปลงนา และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อทำ

การเกษตรผสมผสาน

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมชลประทาน สนับสนุนชุดคลองส่งน้ำ เพื่อนำน้ำเข้าพื้นที่
- 2) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการทำการเกษตร

ผสมผสาน

3.4) เขตปลุกมะม่วง มีเนื้อที่ 108 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินใน
เขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินกำแพงเพชร (Kp) ชุดดินทับเสลา (Tas)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- ดินตื้นถึงชั้นกรวดหนาแน่น ขัดขวางการหยั่งลึกของรากและการไหลพรวน
- สภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีใน
อัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา
- พัฒนาระบบการระบายน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงฤดูฝน
- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงของ

เกษตรกรรายย่อย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- สนับสนุนการจัดรูปแบบแปลงนา และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อทำ

การเกษตรผสมผสาน

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมชลประทาน สนับสนุนชุดคลองส่งน้ำ เพื่อนำน้ำเข้าพื้นที่
- 2) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการทำการเกษตร

ผสมผสาน

3.5) เขตปลุกมะนาว มีเนื้อที่ 64 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดิน
กำแพงเพชร (Kp) ชุดดินทับเสลา (Tas) ชุดดินภูสะนา (Ps)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- ดินตื้นถึงชั้นกรวดหนาแน่น ขัดขวางการหยั่งลึกของรากและการไหลพรวน
- สภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีใน
อัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา
- พัฒนาระบบการระบายน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงฤดูฝน
- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงของ

เกษตรกรรายย่อย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- สนับสนุนการจัดรูปแบบแปลงนา และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อทำ

การเกษตรผสมผสาน

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมชลประทาน สนับสนุนชุดคลองส่งน้ำ เพื่อนำน้ำเข้าพื้นที่
- 2) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการทำการเกษตร

ผสมผสาน

3.6) เขตปลูกลำไย มีเนื้อที่ 5715 ไร่ หรือร้อยละ 5.17 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินกำแพงเพชร (Kp) ชุดดินทับเสลา (Tas) ชุดดินภูสะนา (Ps) ชุดดินอุทัย (Uti)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- ดินตื้นถึงชั้นกรวดหนาแน่น ขัดขวางการหยั่งลึกของรากและการไหลพรวน
- สภาพพื้นที่มีความลาดชันสูง เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีใน

อัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา
- พัฒนาระบบการระบายน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงฤดูฝน
- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงของ

เกษตรกรรายย่อย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- สนับสนุนการจัดรูปแบบแปลงนา และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อทำ

การเกษตรผสมผสาน

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) *กรมชลประทาน* สนับสนุนชุดคลองส่งน้ำ เพื่อนำน้ำเข้าพื้นที่
- 2) *กรมส่งเสริมการเกษตร* สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการทำเกษตร

ผสมผสาน

3.7) เขตปลูกขนุน มีเนื้อที่ 22 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินทับเสลา (Tas)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- ดินตื้นถึงชั้นกรวดหนาแน่น ขัดขวางการหยั่งลึกของรากและการไหลพรวน
- สภาพพื้นที่มีความลาดชันสูง เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา
- พัฒนาระบบการระบายน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงฤดูฝน
- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงของ

เกษตรกรรายย่อย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- สนับสนุนการจัดรูปแปลงนา และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อทำ

การเกษตรผสมผสาน

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) *กรมชลประทาน* สนับสนุนชุดคลองส่งน้ำ เพื่อนำน้ำเข้าพื้นที่
- 2) *กรมส่งเสริมการเกษตร* สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการทำเกษตร

ผสมผสาน

4) เขตปลูกไม้ยืนต้น

4.1) เขตปลูกไม้ยืนต้นผสม มีเนื้อที่ 179 ไร่ หรือร้อยละ 0.16 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินกำแพงเพชร (Kp) ชุดดินทับเสลา (Tas)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- ดินตื้นถึงชั้นกรวดหนาแน่น ขัดขวางการหยั่งลึกของรากและการไหลพรวน

- สภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน

การจัดการที่ดินในอนาคต

อัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีใน

อัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา
- พัฒนาระบบการระบายน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงฤดูฝน
- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงของ

เกษตรกรรายย่อย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- สนับสนุนการจัดรูปแบบแปลงนา และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อทำ

การเกษตรผสมผสาน

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมชลประทาน สนับสนุนชุดคลองส่งน้ำ เพื่อนำน้ำเข้าพื้นที่
- 2) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการทำการเกษตร

ผสมผสาน

4.2) เขตปลูกยางพารา มีเนื้อที่ 372 ไร่ หรือร้อยละ 0.34 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดิน

ในเขตพื้นที่ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินกำแพงเพชร (Kp) ชุดดินทับเสลา (Tas) ชุดดินภูสะนา (Ps) ชุดดินอุทัย (Uti) พื้นที่ลาดชัน (SC)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำสูงมากในฤดูแล้ง
- ดินตื้นถึงชั้นกรวดหนาแน่นและหินพื้นหรือศิลาแลงแข็ง ขัดขวางการหยั่งลึก

ของรากและการไถพรวน

การจัดการที่ดินในอนาคต

อัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีใน

อัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา
- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงของ

เกษตรกรรายย่อย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- สนับสนุนการจัดรูปแปลงนา และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อทำการเกษตรผสมผสาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

การยางแห่งประเทศไทย ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกยางพาราคุณภาพดี และให้ผลผลิตสูง

อนึ่งหากเกษตรกรต้องการจะปรับเปลี่ยนยางพาราไปปลูกพืชชนิดอื่น ได้จัดทำทางเลือกไว้ให้ดังภาคผนวก 2

4.3) เขตปลูกยูคาลิปตัส มีเนื้อที่ 218 ไร่ หรือร้อยละ 0.20 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินกำแพงเพชร (Kp) ชุดดินทับเสลา (Tas)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- ดินตื้นถึงชั้นกรวดหนาแน่น ขัดขวางการหยั่งลึกของรากและการไหลพรวน
- สภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา
- พัฒนาระบบการระบายน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงฤดูฝน
- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงของ

เกษตรกรรายย่อย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- สนับสนุนการจัดรูปแปลงนา และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อทำ

การเกษตรผสมผสาน

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมชลประทาน สนับสนุนชุดคลองส่งน้ำ เพื่อนำน้ำเข้าพื้นที่
- 2) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการทำการเกษตร

ผสมผสาน

4.4) เขตปลูกสัก มีเนื้อที่ 246 ไร่ หรือร้อยละ 0.22 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินกำแพงเพชร (Kp) ชุดดินทับเสลา (Tas)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- ดินตื้นถึงชั้นกรวดหนาแน่น ขัดขวางการหยั่งลึกของรากและการไหลพรวน
- สภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีใน

อัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา
- พัฒนาระบบการระบายน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงฤดูฝน
- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงของ

เกษตรกรรายย่อย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- สนับสนุนการจัดรูปแปลงนา และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อทำ

การเกษตรผสมผสาน

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมชลประทาน สนับสนุนชุดคลองส่งน้ำ เพื่อนำน้ำเข้าพื้นที่
- 2) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการทำการเกษตร

ผสมผสาน

- 3) กรมป่าไม้ ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกสัก

และการตัดโค่นสักตามข้อกำหนดของกรมป่าไม้

5) เขตปลูกพืชสวน มีเนื้อที่ 62 ไร่หรือร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินกำแพงเพชร (Kp) ชุดดินทับเสลา (Tas)

6) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 318 ไร่หรือร้อยละ 0.29 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินกำแพงเพชร (Kp) ชุดดินทับเสลา (Tas)

6.4.3 เขตพื้นที่อื่น ๆ

มีเนื้อที่ 883 ไร่ หรือร้อยละ 0.80 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้
ละเมาะ พื้นที่ถม

6.4.4 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 3102 ไร่ หรือร้อยละ 2.81 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยเขตชุมชน สถานที่ราชการ สถานที่รับซื้อสินค้าทางการเกษตร สถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสถานที่ที่เกิดจากการกิจกรรมของชุมชนเช่น สุสาน และระบบโครงข่ายคมนาคม จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลนาโบสถ์ (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2561) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

พื้นที่ชุมชนที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินนี้ เป็นชุมชนที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน หากมีการขยายตัวในอนาคต ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562

กิจกรรมของส่วนราชการอื่นที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่อง เครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ ระบบประปาเพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน

6.4.5 เขตแหล่งน้ำ

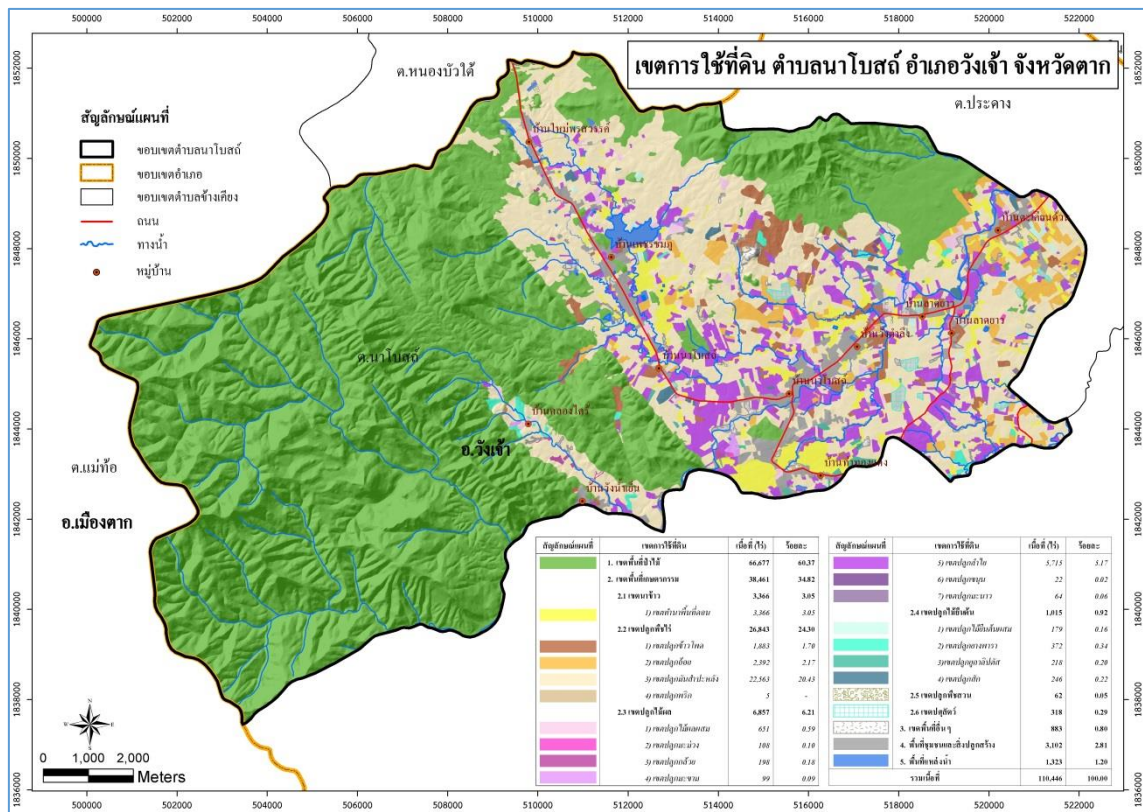
มีเนื้อที่ 1323 ไร่ หรือร้อยละ 1.20 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึงต่างๆ แหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และใช้ในด้านเกษตรกรรมตลอดจนเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของชุมชน

แหล่งน้ำในเขตนี้เป็นแหล่งน้ำที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันจะมีการพัฒนาแหล่งน้ำในระยะต่อไปโปรดดูรายละเอียดในบทที่ 7 หัวข้อ 7.5 และ 7.6

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้ลำน้ำตื้นเขินและถูกบุกรุก หมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน

ชนิดพืช	เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
	บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม												
1. ข้าว-ข้าว-ปอเทือง													
2. ข้าว-ข้าวโพด-ปอเทือง													
3. ข้าว-พืชผัก-ปอเทือง													
4. กล้าย													
5. เกษตรผสมผสาน													
บริเวณพื้นที่ดอน													
1. ข้าว-ปอเทือง													
2. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์-ปอเทือง													
3. มันสำปะหลัง													
4. ไม้ยืนต้น													
5. ไม้ผล													

รูปที่ 6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

6.6 การจัดการความเสี่ยง

การแก้ไขปัญหาตามที่มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลนาโบสถ์ ให้แก้ไขปัญหารวม 6 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝ่ายกั้นน้ำ ลำเหมือง แหล่งน้ำของเกษตรกร เป็นต้น (2) สร้างอ่าง ฝ่ายเก็บน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม (3) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ นั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหาแต่ละเรื่องและแต่ละพื้นที่ได้ จำเป็นต้องดำเนินการเป็นระบบทั้งตำบล จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาทั้ง 3 ประการได้

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลนาโบสถ์ ไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลนาโบสถ์ เพื่อมีมติให้ความร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินตาก นำเสนอเป้าหมายและขอจัดสรรงบประมาณมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก จำนวน 4 โครงการ ดังนี้

- 1) การบริหารจัดการน้ำ
- 2) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 3) ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- 4) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2564

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

1.1) การปรับปรุงบำรุงดิน

- 1.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- 1.1.2) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- 1.1.3) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- 1.1.4) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
- 1.1.5) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด

- 1.2) การบริหารจัดการน้ำ
 - 1.2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 1.2.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 - 1.2.3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ
- 1.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 1.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 1.3.2) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 2.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - 2.1.2) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - 2.1.3) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - 2.1.4) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- 2.2) การบริหารจัดการน้ำ
 - 2.2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 2.2.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 - 2.2.3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ
- 2.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 2.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 2.3.2) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ พร้อมส่งเสริมการปลูกพืชแบบผสมผสาน

3) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 3.1) การบริหารจัดการน้ำ
 - 3.1.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

(ตารางที่ 7-1)

7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

7.4.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

1.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดตาก/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดตาก)

1.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

1.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว)

1.4) สนับสนุนการสร้างฝายเก็บน้ำ การขุดลอกแหล่งน้ำ คลองส่งน้ำ และระบายน้ำ (สำนักงานชลประทานตาก/องค์การบริหารส่วนตำบลนาโบสถ์)

1.5) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการแปรรูปผลิตภัณฑ์ การสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าด้านการเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร/องค์การบริหารส่วนตำบลนาโบสถ์)

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

2.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดตาก/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดตาก)

2.2) อบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

2.3) อบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการปลูก การป้องกันกำจัดศัตรูพืชและการจัดการโรค/แมลง ข้าวโพดและมันสำปะหลัง (กรมวิชาการเกษตร)

2.4) อบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

3) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

3.1) สนับสนุนแม่พันธุ์โคพันธุ์ดีให้แก่กลุ่มเกษตรกร (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดตาก)

3.2) ส่งเสริม/สนับสนุนสัตว์น้ำเศรษฐกิจ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น (สำนักงานประมงจังหวัดตาก)

7.4.2 พื้นที่แหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานตาก)

7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2564 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ การพัฒนาระบบส่งน้ำ การก่อสร้างฝาย รวม 6 รายการ และมีการขอรับการสนับสนุนระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ จำนวน 1 แห่ง ดังนี้

7.5.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

- 1) โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำบ้านท่าทองแดง หมู่ 7

7.5.2 การพัฒนาระบบส่งน้ำ

- 1) โครงการพัฒนาระบบส่งน้ำอ่างเก็บน้ำเพชรชมพู หมู่ 2

7.5.3 การก่อสร้างฝาย

- 1) ฝายเก็บน้ำถาวรบ้านท่าทองแดง หมู่ 7
- 2) ก่อสร้างฝายเก็บน้ำ หมู่ 4
- 3) ก่อสร้างฝายเก็บน้ำ หมู่ 6
- 4) ก่อสร้างฝายเก็บน้ำ หมู่ 8

7.5.4 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

- 1) ก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อจัดทำเขตการผลิตพืชที่เหมาะสม หมู่ 2

เพื่อเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการขอรับการสนับสนุนแผนงานจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ขององค์การบริหารตำบลนาโบสถ์ สถานีพัฒนาที่ดินตาก ได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลนาโบสถ์ ในภาพรวมจะสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ 1) ปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน 2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ปัญหารองลงมา คือ ปัญหาการถือครองที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง การชะล้างพังทลายของดิน และดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ในพื้นที่ตำบลนาโบสถ์ ด้านตะวันตกเป็นพื้นที่สูงชัน บางส่วนอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ที่มาจากการยกเลิกเพิกถอนป่าไม้ Zone E หรือป่าเศรษฐกิจ คุณภาพของดินจึงไม่ค่อยจะเหมาะสมต่อการเกษตร จากการที่สภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ลาดชันดังกล่าวนี้ ผลกระทบที่ตามมา คือ เกิดการชะล้างพังทลายของดิน หน้าดินที่ถูกชะล้างลงมาสู่เบื้องล่างจึงไปทับถมลำน้ำตามธรรมชาติ

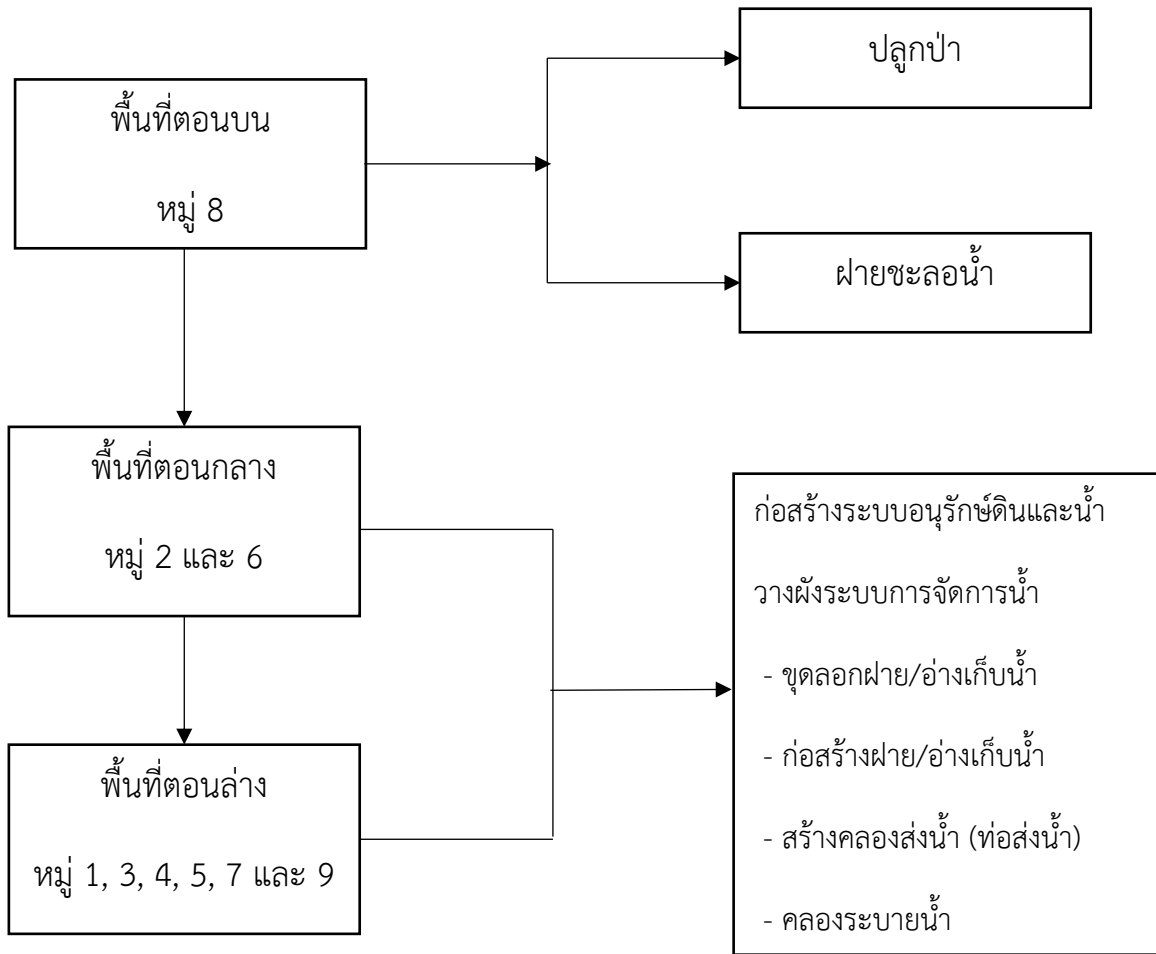
เหมือง ฝาย และอ่างเก็บน้ำจนสิ้นเงินไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้ตามที่ควรจะเป็น การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นทั้งเพื่ออุปโภค-บริโภคและการเกษตร ส่วนปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องจากการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานโครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นเวลานานทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป

ในกรณีของการขาดแคลนนํ้า นั้น นอกจากมีผลจากการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจนสิ้นเงินดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมการใช้น้ำเพิ่มขึ้น การเกษตรก็เพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมีข้อเสนอของหมู่บ้านทั้ง 9 หมู่บ้านในตำบลนาโบสถ์ที่เร่งด่วน คือ “การจัดหาน้ำ” โดยวิธีการต่าง ๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการของชุมชน

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาเรื่องขาดแคลนน้ำและน้ำท่วม จะสรุปได้ว่ามี 3 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝายกั้นน้ำ ลำเหมือง หรือแหล่งน้ำของเกษตรกร เป็นต้น (2) สร้างอ่าง ฝายเก็บน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่ (3) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ

เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าวทั้ง 3 ประการนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้วสรุปได้ว่า “ไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาเพียงหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่ง แล้วจะสามารถแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำทั้งตำบลนาโบสถ์ได้”

การแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำจะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กันทั้งปัญหการใช้ที่ดินในพื้นที่สูงชันในพื้นที่ตอนบน กับปัญหการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ตอนล่าง โดยจัดทำโครงการ “การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ” ทั้งพื้นที่ตำบลที่รวมข้อเสนอในการแก้ไขปัญหา 3 ประการไว้ด้วยกัน โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 ส่วน คือ ตอนบนเป็นพื้นที่ในหมู่ที่ 8 จะต้องมีการปลูกป่าเสริม สร้างฝายชะลอน้ำ มีการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ในพื้นที่ราบตอนกลาง คือ หมู่ที่ 2 และ 6 และพื้นที่ราบลุ่มตอนล่าง คือ หมู่ที่ 1, 3, 4, 5, 7 และ 9 นั้น จะต้องจัดทำการพัฒนาที่ดินและน้ำรวมทั้งสองพื้นที่ไปด้วยกันเป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นการขุดลอก ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ก่อสร้างฝายกั้นน้ำ การสร้างคลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำ และการปรับปรุงบำรุงดิน ดังรายละเอียดในรูปที่ 7-1

รูปที่ 7-1 ระบบการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

7.6 ระยะเวลาดำเนินการ

7.6.1 ไตรมาสแรกของปีงบประมาณ 2565 (ต.ค.-ธ.ค.2564) กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ คือ

1) สำรวจเพื่อออกแบบระบบพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งตำบลโดยเริ่มต้นจาก พื้นที่ตอนบน หมู่ที่ 8 โดยเน้น 2 กิจกรรม คือ

1.1) การปลูกป่า

1.2) ฝายชะลอน้ำ

ในส่วนพื้นที่ตอนกลาง (หมู่ที่ 2 และ 6) และพื้นที่ตอนล่าง (หมู่ที่ 1, 3, 4, 5, 7 และ 9) ให้สำรวจออกแบบระบบน้ำทั้งระบบ ตามข้อเสนอ 4 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งที่มีอยู่แต่ต้นเงิน (2) ก่อสร้างแหล่งน้ำเพิ่มเติม (3) การสร้างระบบส่งน้ำ และ (4) การก่อสร้างระบบระบายน้ำ ทั้งนี้ได้มีการสำรวจออกแบบการพัฒนาระบบน้ำในพื้นที่ตำบลนาโบสถ์ไว้บ้างแล้ว เช่น การขุดลอกอ่างเก็บน้ำ หรือการทำคลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำ ดังนั้นการดำเนินการสำรวจและออกแบบอาจจะประสานขอข้อมูลจากสถาบันและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถดำเนินการได้เร็วขึ้น

7.6.2 การก่อสร้างในไตรมาสที่ 2-4 ของปีงบประมาณ 2565

1) งานเร่งด่วน

งานเร่งด่วน คือ การแก้ไขปัญหาหน้าด้านการเกษตร โดยวิธีการจัดทำฝายชะลอน้ำบนพื้นที่ส่วนที่ 1 ที่แสดงไว้ในรูปที่ 7-2

2) งานก่อสร้างตามงบประมาณ

ดำเนินการจัดทำโครงการตามผลการสำรวจและออกแบบ

7.6.3 การพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งระบบ

อีกทางเลือกหนึ่งในการเร่งรัดแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน และการขาดแคลนน้ำรวมทั้งน้ำท่วม คือ การประกาศเขตพื้นที่ตำบลนาโบสถ์ เป็นเขตนุรักษ์ดินและน้ำ ตามบทบัญญัติมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม		
1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 3,102 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	500
	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	1,500
	1.3 การรณรงค์ไถกลบตอซัง	30,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	399,000
	2.2 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ (การสำรวจออกแบบเพื่อจัดทำเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ)	50,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	60,000

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 27,401 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 6,801 ไร่	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	1,000
1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 1,021 ไร่	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	3,000
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	900
	2. การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ (สำรวจออกแบบ)	50,000
	2.2 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ (สำรวจออกแบบ)	-
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	60,000
	3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ พร้อมส่งเสริมการปลูกพืชแบบผสมผสาน	-
1.5 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 318 ไร่	1. การบริหารจัดการน้ำ	
2. เขตพื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 1,323 ไร่	1.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 3,102 ไร่	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดตาก/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดตาก) 2. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว) 3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว) 4. ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 27,401 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 6,801 ไร่ 1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 1,021 ไร่	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสม และต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดตาก/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดตาก) 2. การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร) 3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)
1.5 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 318 ไร่	1. สนับสนุนแม่พันธุ์โคพันธุ์ดีให้แก่กลุ่มเกษตรกร (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดตาก) 2. ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดตาก)
2. พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 1,323 ไร่	1. สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานตาก) 2. ส่งเสริม/สนับสนุนสัตว์น้ำเศรษฐกิจ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น (สำนักงานประมงจังหวัดตาก)

แผนการใช้ที่ดินตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก แผน 5 ปี (พ.ศ. 2565-2569)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569		
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.1 การส่งเสริมการผลิต และการใช้สารอินทรีย์	ราย	150	150	150	150	200	800	1,500	1,500	1,500	1,500	2,000	8,000	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่	1.2 การส่งเสริมปรับปรุง บำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	300	300	300	300	300	1,500	4,500	4,500	4,500	4,500	4,500	22,500	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่	1.3 การรณรงค์เฝ้าติดตาม ปลูกพืชไร่	ไร่	100	100	100	100	100	500	34,000	34,000	34,000	34,000	34,000	170,000	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.4 การส่งเสริมการ ปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	60	100	100	100	100	460	900	1,500	1,500	1,500	1,500	6,900	พด.
	2. การบริหารจัดการน้ำ														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำ ในไร่นานอกเขต ชลประทาน	บ่อ	20	10	10	10	10	60	420,000	210,000	210,000	210,000	210,000	1,260,000	พด.
	3. การฟื้นฟูและป้องกัน การชะล้างพังทลายของดิน														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม,พื้นที่ แหล่งน้ำ	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อ การอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	500,000	120,000	120,000	120,000	120,000	120,000	600,000	พด.

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก แผน 5 ปี (พ.ศ. 2565-2569) (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569		
	4. การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ														
เขตพื้นที่เกษตรกรรม,พื้นที่แหล่งน้ำ	4.1 สำรวจออกแบบ พื้นที่เขตอนุรักษ์ดินและน้ำ	ไร่	40,937	-	-	-	-	40,937	100,000						พด.
เขตนาข้าว,เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	4.2 สำรวจออกแบบการจัดการน้ำ และการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	ไร่	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	5,000	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	250,000	พด.
เขตนาข้าว,เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	4.3 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพื้นที่ลุ่ม-ดอน	ไร่	-	500	500	500	500	2,000	-	1,250,000	1,250,000	1,250,000	1,250,000	5,000,000	พด.
เขตพื้นที่เกษตรกรรม,พื้นที่แหล่งน้ำ	4.4 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ แบบเป็นระบบ	ไร่	-	-	250	250	-	500	-	-	2,500,000	2,500,000	-	5,000,000	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

บทที่ 1

คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา. 2551. **ปทานุกรมปฐพีวิทยา**. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

FAO. 1974. **A Land Capability Appraisal Indonesia: Interim Report**. (AGL/INS), Rome.
1993. **Guidelines for Land Use Planning**. Rome.

ADB. 2012. **The State of Pacific Towns and Cities: Urbanization in ADB's Pacific Developing Member Countries**. Mandaluyong City, Philippines.

NRC. 1975. **Land Use Planning**. The National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine, Washington, D.C.

Vink, A.P.A. 1975. **Land Use in Advancing Agriculture**. Springer-Verlag Berlin Heidelberg.

บทที่ 2

องค์การบริหารส่วนตำบลนาโบสถ์. **แผนพัฒนาท้องถิ่น**. สืบค้นเมื่อ 8 กันยายน 2564. จาก https://www.nabothtak.go.th/project_detail.php?hd=7&dolP=1&checkIP=chkIP&id=2959&checkAdd=chkAd&dum=43169_ypk

ศูนย์ภูมิอากาศ. (2563). **สภาพภูมิอากาศ**, กองพัฒนาอุตุนิยมวิทยา กรมอุตุนิยมวิทยา. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2564 จาก <http://climate.tmd.go.th/data/province/เหนือ/>

ข้อมูลสถิติปริมาณน้ำฝนประจำปี 2563. สถานีพัฒนาที่ดินตาก ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก.

สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร. (2564). **จำนวนบ้าน**, สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2564 จาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/>

สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร. (2564). **สถิติจำนวนประชากร**, สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2564 จาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/#/displayData>

แผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ, สำนักงานนโยบาย และแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2560 จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER38/DRAWER027/GENERAL/DATA0000/00000852.PDF>

กรมการพัฒนาชุมชน. **รายได้-รายจ่ายต่อครัวเรือน ตำบลนาโบสถ์ ปี 2562**. ไฟล์ข้อมูล.

กรมพัฒนาที่ดิน. (2564). **หมอดินอาสาตำบลนาโบสถ์ ปี 2564**. ไฟล์ข้อมูล.

กรมส่งเสริมการเกษตร. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกร ปี 2564**. ไฟล์ข้อมูล.

กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2561. **ข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินจังหวัดตาก**. ไฟล์ข้อมูล.

คณะกรรมการพัฒนาตำบลนาโบสถ์. **แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2565-2569)**. องค์การบริหารส่วนตำบลนาโบสถ์ อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก. ไฟล์ข้อมูล.

บทที่ 3

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2564. **ข้อมูลบ่อน้ำบาดาล**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ไฟล์ข้อมูล.

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2562. **ข้อมูลทรัพยากรดิน**. ไฟล์ข้อมูล.

บทที่ 5

ศันสนีย์ อรัญวาสน์ และคำรณ ไทรพิง. 2562. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดิน ระดับตำบลและระดับจังหวัด**.

บทที่ 6

กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือ. 2561. **แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 พ.ศ. 2561-2565**. ไฟล์ข้อมูล.

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. **การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง**. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดตาก. 2564. ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์จังหวัดตาก พ.ศ. 2564. ไฟล์ข้อมูล.

ยุทธศาสตร์จังหวัดตาก พ.ศ. 2564. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ . 2559. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. 2560-2564). ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2560. ร่าง นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579). ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2564. แผนพัฒนาภาคเหนือ. ไฟล์ข้อมูล.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดตาก. 2564. ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนจังหวัดตาก (พ.ศ.2565-2569). ไฟล์ข้อมูล.